

Numeroiden retoriikka ja politiikan maailmanmestaruus¹

Jussi Metsälä, Heino Nyyssönen & Marikki Pitkänen

Artikkelissa tarkastellaan kilpailun ja mittaamisen roolia kahdeksan tunnetun kansainvälisen indeksin avulla. Aineistona ovat lähtökohtaisesti kaikki maailman valtiot ja analyysin välineenä Kenneth Burken hierarkioiden retoriikka. Maakohtaiset sijoitukset on taulukoitu, suhteutettu demokratian tilaa kuvaavaan indeksiin ja asetettu järjestykseen indeksien sijoitusten keskiarvon perusteella. Vaikka indeksien käyttöä valtioiden vertailuun on arvosteltu niiden politisoitumisen ja runsauden takia, väitämme, että indeksien yhdistämisellä numeroiden retoriikaksi on merkitystä sekä uuden tiedon tuottamisessa että disinformaation välttämässä. Aineiston runsaudesta johtuen kohteena ovat olleet vain parhaiten ja heikoiten menestyneet sekä paikoitellen ”mustat joutsenet” eli valtiot, joiden yksittäiset sijoitukset poikkeavat selkeästi muista. Artikkelissa kilpailu näyttyy kansainvälisen politiikan teoriataustalla ”pakkourheiluna”, jolla on merkitystä sekä kilpailussa menestyville että menestymättömille. Parhaiten kokonaiskilpailussa sijoittuneet pärjäsivät myös yksittäisissä indekseissä, kun heikoiten menestyneiden valtioiden tilanne ei ollut yhtä selkeä. Parhaiten sijoittuivat Pohjoismaat ja osa OECD-maista Norjan ollessa ylivoimainen ykkönen Tanskan ja Suomen seurattessa sitä. Heikoiten menestyneet painottuvat Saharan etelänpuoleiseen Afrikkaan hännänhuippuna Somalia, Etelä-Sudan sekä Syyria.

Avainsanat: indeksit, kilpailu, retoriikka, kansainvälinen politiikka, valtio

Johdanto

Edesmennyt unkarilainen kirjailija György Konrád on todennut politiikan olevan älymyönteisen urheilua. Urheilusta puhuttaessa kysymys on lähes säännönmukaisesti keskinäisestä kilpailusta, ellei suoranaisestä valtakamppailusta. Vaikka kamppailun ja sodan metaforien nivoutuminen urheiluun on tunnettua, politiikan tutkijoina ajatellaan kääntäen: valtioiden kansainvälinen menestys ja kilpailu on ”urheilua”. Voisi jopa väittää urheilun olevan senkin politiikan jatkamista muilla keinoin eli menestyksenä kansainvälisissä vertailuissa. Jo olympialiikkeen tunnus *citius, altius, fortius* eli nopeammin, korkeammalle, voimakkaammin halusi nähdä kilpailun jalostavan vaikutuksen.

Tarkastelemme artikkelissa kilpailun ja mittaamisen roolia kansainvälisessä politiikassa siinä määrin, kuin se ilmenee valtioiden toimintaa koskevissa rankkauksissa. Vaikka kilpailun vääristyneisyyttä ja sääntöjä voi arvostella, ilmiönä kilpailu on vähintään yhtä vanha kuin Aisopoksen satu Jäniksestä ja kilpikonnasta: toimijoiden lähtötaso on erilainen mutta myös sinnikkyydellä on merkitystä. Emme kuitenkaan lähde aiemman tutkimuksen tavoin kritisoimaan numeroiden ”objektiivisuutta”, vaan numeroilla, luokituksilla ja sitä kautta myös indekseillä on nähdäksemme jo sinänsä retorinen ja valtaan liittyvä ulottuvuutensa. Väitämme, että indeksien yhdistämisellä on merkitystä paitsi uuden tiedon tuottamisessa myös erilaisen disinformaation välttämässä. Indeksit eivät ole koko totuus, eivät välttämättä edes osatoisuus, mutta jos indeksit hylätään, saatetaan joutua ojasta allikkoon. Tieteellisen tutkimuksena

1 Kiitos Pekka Rahkoselle, Rauli Mickelssonille sekä Burke-lukupiiriläisille että anonyymeille arvioitsijoille arvokkaista ja ajatuksia herättävistä kommentteista.

ohella tämä artikkeli suuntautuukin myös laajemmalle yleisölle mahdollisuutena ymmärtää poliittisen kilpailun monimutkaista ilmiökenttää.

Artikkelin empiirisessä osassa luomme uudenlaisen luokittelun, jonka kokonaistulos muodostuu tutkimukseen valittujen indeksien sisältämien sijoitusten keskiarvosta. Uusinta saatavilla olevaa tietoa, eli lähinnä vuotta 2020, käyttäen olemme asettaneet maailman valtiot paremmuusjärjestykseen eli ”indeksien indeksiksi”. Tavoitteena on aiempaa kokonaisvaltaisempi luokitus, jossa mahdollisimman montaa eri ilmiötä mittaavaa indeksiä vertailemalla voidaan paremmin arvioida kokonaiskuvan kattavuutta ja asettaa yksittäiset valtiot paremmin asiayhteyksiinsä. Varsinaiseen politiikan vertailevaan tutkimukseen suhtaudumme varauksella: tässä yhteydessä rinnastaminen/kontrastointi on parempi termi. Siten otamme huomioon sen, että valtioiden lähtökohdat, yhteiskuntakehitys, poliittinen kulttuuri ja niin edelleen ovat hyvin moninaisia (vrt. Nyyssönen & Vares 2012, 24–27). Valtiot – kuten myös yksittäiset indeksit – ovat kuten ne kuuluisat omenat ja appelsiinit eli erillisiä ja toisistaan riippumattomia asioita. Silti yksittäisten indeksien kriteerit ovat olleet samat kaikille valtioille, vaikka maiden lähtökohdat poikkeaisivatkin toisistaan.

Laatimaamme ”indeksien indeksiin” olemme valinneet, ehkä mielivaltaisestikin, mutta käytännössä tunnettavuuden ja julkisuuden perusteella kahdeksan kansainvälistä valtiota luokittelevaa vertailua. Urheilutermein jokainen indeksi on osakilpailu: ”lajeja” keskenään tarkastelemalla olemme laskeneet valtioille keskiarvot niiden sijoittumisen pohjalta ja harjoittaneet yllä mainittua älymystön urheilua. Lähtöoletuksenamme on, että hyvät ovat hyviä monessa ja huonot vastaavasti huonoja monessa. Siksi mielenkiintomme kiinnittyy myös niin sanottuihin mustiin joutseniin eli joidenkin valtioiden ristiriitaisiin kyvykkyyksiin.

Numeroiden retoriikalla tarkoitamme sitä, että politiikan välineinä myös numeroihin liittyy retorista taivuttelua ja todistelua. Siinä missä teorit ovat aina jotakin varten (Cox 1981)², myös numerot ovat jotakin varten; ne ovat, kuten retoriikka yleensäkin, erottautumisen ja identifikaation välineitä. Siten toteutamme eräänlaista numeroilla vahvistettua laadullista tutkimusta, emmekä ole tarkastelleet aineistoa tilastollisten metodien avulla tai keskittyneet etsimään tilastollista dataa valtioiden suoriutumista tai niiden vaikutuksesta menestykseen. Sen sijaan pyrimme keskittymään siihen, mitä luvut paljastavat sekä vertailuista että valtioista. Lähestymistapamme paljastaa jotakin oleellista indeksien luonteesta sekä niiden poliittisesta vaikutuksesta. Tarkastelemme siis yksittäisten indeksien tuottamaa dataa, jota suhteutamme muiden indeksien tuloksiin, jolloin voimme havaita sekä yhteneväisyydet että yleisestä linjasta poikkeavat tapaukset. Korrelaatioiden sijasta mielenkiintomme kohdistuu indeksien kokonaiskuvaan: tarkoituksenamme on ollut pohtia sekä valtioiden suoriutumista että itse luokitteluiden synnyttämää kilpailuasetelmaa. Voisikin sanoa, että vertailemme enemmänkin vertailuja kuin valtioita toisiinsa: systemaattisesti olemme suhteuttaneet valtioiden suoriutumisen *Democracy indexin* luomaan perustasaan, muut rinnastukset ja kontrastit ovat satunnaisia.

Aluksi tarkastelemme kilpailua olemassa olevana realiteettina sekä toisaalta hallintoa ohjaavana välineenä. Apunamme tässä toimii klassinen kansainvälisen politiikan teoriakent-

2 ”Theory is always for someone and some purpose” (Cox 1981, 128).

tä. Tämän jälkeen osallistumme indeksien kritiikkiin liittyvään keskusteluun käsittelemällä mittaamiseen yhdistettyä kritiikkiä. Varsinaisessa empiirisessä osassa tutkimme yksittäisiä jo tehtyjä vertailuja, joiden tulosten keskiarvo määrittää taulukon lopputuloksen. Toisin kuin neorealistien määrittämässä kapasiteeteissa ja kyvykkyyksissä, indeksien indeksin jotkut osakilpailut edustavat enemmän politiikan laatuun kuin määrään yhdistyviä kriteerejä.

Kilpailu realismina

Kilpailu on ollut eräs politiikkarelevanteimpia sanoja 2000-luvun alkuvuosina jo sen yleisen esiintyvyyden vuoksi (Erkkilä & Piironen 2018, 61). Maailma on jo sinänsä kilpailtu paikka esimerkiksi puutteellisista resursseista, olemassaolosta tai jopa liike-elämän asiakkaista. Tässä maailma rinnastuu ”pakkourheiluun” ja kouluun, jossa ulkopuolinen arviointi tapahtuu joka tapauksessa, vaikka kaikki eivät sitä edes haluaisi. Toisaalta kilpailussa kyse voi olla myös järjestetystä tapahtumasta, jossa tavoitteena on voitto ja voittajan palkitseminen. *Cambridge Dictionaryn* mukaan kilpailu on muun muassa ”tapahtuma, jossa joku pyrkii voittamaan jotakin tai pärjäämään paremmin kuin muut”.³ Kansainvälisen politiikan klassikoissa halu menestyä perustuu ihmisluontoon ja tuo mukanaan erilaisia etuoikeuksia, mainetta ja vaikutusvaltaa. Jo antiikin Olympian kisojen syntymyytin takana oli ajatus naisesta palkintona: kuningas Oinomaos lupasi tyttärensä puolisoksi sille, joka voittaisi hänet hevoskilpa-ajoissa.

Samalla on huomioitava indeksien todellisuutta rakentava luonne: määrittelemällä paremmuusjärjestyksiä ne pakottavat mukaan otetut osaksi kilpailua, olivatpa kyseiset valtiot siihen valmiita tai eivät. Asetelma voi olla joissain tapauksissa hyvinkin epäreilu, mutta indeksien tuottamaa dataa ei ole syytä nähdä teleologisena ilmiönä; tietyt tekijät voivat parantaa valtion asemaa kilpailussa muiden maiden kanssa, mutta ne eivät välttämättä takaa sitä. Menestymättömyyden takana voivat yhtäältä olla epäreilut kriteerit mutta toisaalta yhtä hyvin myös puutteet valtion omassa toiminnassa ja kyvykkyydessä.

Kansainvälisessä politiikassa palkinnot voivat olla taloudellisia, mutta ne voivat koskea myös arvovaltaa eli prestiisiä. Paitsi näkymään ja näyttämään, valtaa pyritään ylläpitämään ja lisäämään. Valta oli keskeinen suure klassisen realismin edustajana tunnetulle Hans Morgenthauille, jolle kansainvälinen politiikka oli kamppailua tai suoranaista kilpailua vallasta. Taus-talla on valtaa tavoitteleva ihmisluonto ja sen lainalaisuudet, jotka eivät Morgenthauin mukaan olisi juurikaan muuttuneet sitten klassisen Kiinan, Intian ja Kreikan filosofian. Yhtäältä Morgenthauin *Politics Among Nations* (1948) erotteli vallitsevaa olotilaa puolustavat *status quo*-valtiot ja toisaalta nousussa olevat revisionistit eli haastajat. Pyrkimyksenä oli voimatasapaino, jossa valtio A saattoi joko osoittaa suoranaista oppositiota eli imperialistisia pyrkimyksiä valtiota B tai C kohtaan. Toisena oli varsinainen kilpailumalli, jossa sekä vahvemmat A että B joutuivat kilpailemaan pienemmän valtion C suosiosta. (Morgenthau 2006, 186–189.)

Mainitussa teoriassa pienemmän valtio C:n itsenäisyys perustui A:n ja B:n väliseen kilpailuun, josta esimerkkinä Morgenthau mainitsi Belgian ja Balkanin. Tästä on usein tehty se johtopäätös, että nimenomaan pienten valtioiden kannattaa liittoutua ja hakea turvaa vihollisten vihollisista. On myös tunnettua, että selviytyäkseen pienten valtojen on oltava poik-

3 <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/competition>.

keuksellisen ketteriä, innovatiivisia tai määrätietoisia. Tässä mielessä on kiinnostavaa, missä määrin laatimamme indeksin menestyjät ovat juuri näitä pieniä tai Aisopoksen kilpikonnaan eli lähtökohtaisesti heikompaan vertautuvia valtioita. Mielenkiintoista on myös, miten ja millaiseen kontekstiin Suomi asettuu indeksien kokonaisvaltaisessa tarkastelussa.

Realismin koulukunnan keskeinen väite on anarkia eli valtion ylittävän auktoriteetin puute ja siksi turvautuminen omaan apuun. Anarkistisessa järjestelmässä valtiot kilpailevat vallasta, minkä sosiaalidarwinistit veivät pisimmälle puolustaessaan siirtomaiden valtauksia. Charles Darwin oli huomionnut jo eräänlaisen resilienssin: luonnossa tapahtuvassa ”valinnassa”, tai oikeastaan kilpailussa olemassaolosta, menestyivät vain sopeutuvimmat ja vahvimmat. Koska sosiaalidarwinistit ymmärsivät yhteiskunnan luonnon kaltaiseksi taistelukentäksi, jopa kansanmurhat alkoivat näyttäytyä todisteina luonnollisesta ”valinnasta” ja kehityksestä.

Täydellinen kilpailu on taloustieteen ideaalimalli, joka kansainvälisen politiikan näkökannalta kuuluu laboratorioon suoranaisena mahdottomuutena. Tämän mukaan yhdelläkään kulluttajalla tai tuottajalla ei olisi hallussaan hyödykkeen hintaan vaikuttavaa markkinavoimaa. Tästä välistävedosta oikeastaan lähtee myös marxilainen kilpailun kritiikki: ristiriita perinteiseen taloustieteeseen onkin ajatuksessa, että täydellinen kilpailu johtaa alimpaan kannattavimpaan hintaan ja sitä kautta tehokkaimpaan mahdolliseen lopputulokseen (vrt. Shaik 2016).

Maailmassa toimijoilla on käytettävissään erilaisia resursseja ja siten myös valtaa. Kenneth Waltz (1979) toi keskusteluun neorealismiksi luokitellun tulokulman ja vertasi kansainvälistä järjestelmää sisämarkkinoihin. Yksittäiset valtiot ovat kuin suuria yhtiöitä, joiden tavoitteena on selviytyä markkinoilla. Vain suurimmilla toimijoilla eli valtioilla on merkitystä samalla, kun muut ovat vähemmän tärkeitä. Ongelmallista sisämarkkina-analogiassa kuitenkin on, että markkinoilla olemassa on myös anarkiaa säätelevä tai pelisäännöistä vastaava tekijä eli valtio.

Waltzin neorealistisessa mallissa keskeistä on kyvykkyys, kapasiteetti ja niiden jakautuminen eri toimijoiden kesken. Waltzin (1979, 131) kokonaiskapasiteettiin vaikuttivat valtion asukasluku, pinta-ala, resurssit, taloudellinen ja sotilaallinen kapasiteetti sekä poliittinen vakaus ja kompetenssi. Vahvuus yhdellä alalla ei tee valtiosta vielä ”suurvaltaa” vaan tarvitaan kokonaiskapasiteettia, eli mitä vahvempi valtio, sitä monipuolisempi kapasiteetti sillä on ja päinvastoin. Tässä vaiheessa on oletettavaa, että *Fragile states* -indeksin ”heikoimmat” – siis vähiten hauraat – menestyvät myös muissa rankkauksissa. Lukijan luvalla tulkitsemme erilaisia indeksejä nimenomaan ehdotelmina kyvykkyuden mittareiksi: kokonaiskyvykkyys muodostuu juuri erilaisten indeksien yhdistelemisestä, jota kuvastaa muodostamastamme valtioiden sijoitusten kokonaiskeskiarvo. Samalla tämä suosii ajatuksia fiksesta tai pehmeästä vallasta Waltzin mainitseman varsinaisen sotilaallisen voimakäytön sijaan.

Kansainvälisen anarkian luonne, kuten säännöt tai niiden puute, liittyvät myös kilpailuun. Alexander Wendtin (1999) konstruktivistisessä teoriassa anarkia ei ole vain yksi, vaan valtiot arvoivat sitä käsittelemällä toisiaan joko vihollisina, kilpailijoina tai ystävinä. Tätä Wendtin 1990-luvun lopussa kirjoittamaa toiveikkuutta – historiakertomusta muuttuvasta vihollisesta kilpailijan kautta ystäväksi – voi pitää turhankin optimistisena aikana, jolloin vihollisuus oli ”Uudessa maailmanjärjestyksessä” muovautumassa yhä enemmän ystävyudeksi. Wendtin kolmijako eteni edistyskertomuksena, mutta mikään ei estä lukemasta sitä ajassa ja paikassa

yhtäläisesti läsnä olevina toimijoiden ajatusrakennelmina. Tällöin ollaan jälkeen lähellä klasisisen realismin tulkintoja, jossa sisä- ja ulkopolitiikka eivät poikkea olennaisesti toisistaan. Puoluepolitiikkana kolmijakoa on tulkinnut Marko Mäntylä (2009) pro gradu -työssään, joka tarkasteli Puolan puolueiden suhdetta Euroopan unioniin. Konservatiivinen PiS näki unionissa ennen kaikkea vihollisen, kun taas liberaalikonservatiivi Kansalaisfoorumi PO kilpailijan ja vasemmisto ystävän. Käsitteet itse maailmasta vaihtelevat, ja maailma onkin sana, kuten kirjailija Samuli Paronen (1974) on todennut.

Kilpailu hallintana

Kansainvälisessä järjestelmässä toimijat kilpailevat keskenään monin tavoin ja jopa vastoin tahtoaan. Varsinainen kritiikki koskeekin erilaisten osakilpailujen mittaamista (Chowdhury 2018, 1–3) tai tulosten vaikuttavuutta ”valmennukseen” tai ”jatkoarjoitteluun”. Mitä hyötyä on esimerkiksi tietää, että vuonna 2021 Turun yliopisto on paremmin rankattu kuin Tampereen, ja Shanghain listalla molemmat ohittavat Oulun ja Jyväskylän?⁴ Lyhyt vastaus on se, että siitä lähtien kun lista julkaistiin, yliopistoilla ympäri maailman on painetta omaksua globaalin kilpailun ulottuvuudet korkeakoulutuksessa (Hazelkorn 2011, sit. Erkkilä & Piironen 2018, 1). Koska yliopisto on oma keskinäisriippuvainen mikrokosmoksensa, katsomme, että yliopistovertailujen tutkimuksia on mahdollista käyttää myös valtioiden välisessä vertailussa.

Tero Erkkilä ja Ossi Piironen (2018) ovat tutkineet rankkauksia korkeakoulumaailmassa politiikkainstrumentteina. Tutkijat argumentoivat, että ilmiö liittyy globaaliin politiikkakoodiin tietoon perustuvasta hallinnosta, joka on läheisesti kytköksessä talouden kilpailukykyyn ja innovaatioihin. Indikaattoreista on tulossa transnationaalisen hallinnan *lingua franca*, joka ei vain kuvaa vaan myös ennakoiki politiikkaa (mt., v–vi). Muutos näkyi 1990-luvulla siirtymänä ”demokratiasta” ”hyvään hallintoon” ja erilaisten ei-akateemisten tutkimuslaitosten yleistymisenä (mt., 52). Näin kilpailu hallintana oikeastaan antaa vastauksen yllä mainittuun kysymykseen: Turun ja Tampereen suhteessa kysymys on vallasta ja viehätysvoimasta sekä niiden tuomista ja mahdollistamista palkkioista.

Rankkaukset tuottavat helposti luokiteltavaa numeraalista dataa kansainvälisen talouden ja hallinnan tarpeisiin. Erkkilän ja Piironen arvioissa taustalla on atomistinen ontologia, joka konstruoi todellisuuden valtioiden väliseksi taloudelliseksi kilpailuksi. Myös uusinstitutio-nalismiksi kutsuttu suuntaus hyväksyy kvantitatiivisen numeerisen datan erilaisten kansainvälisten mallien kotouttamisessa kansalliselle tasolle (mt., 20). Numeroihin liittyy helposti myös ajatus epäpoliittisuudesta ja objektiivisuudesta: numerot eivät ”valehtele”. Edelleen niihin yhdistyy myös subjektiivinen ja legitimoiva elementti – onhan voittajan tunnetusti helppo hymyillä (vrt. mt., 24–5). Tutkijoiden johtopäätös onkin, että keskeiset indeksit ovat toimineet pikemminkin keskustelun hiljentäjinä ja epäpolitisoi-jina (engl. *closing the horizon*)

4 Taivuttelevan elementin lisäksi tieto on ristiriitaista ja ”tulospalveluissa” eroja: Times Higher Educationin (THE) uusimmassa yliopistorankkauksessa Turku sijoittuu kuudenneksi. Turun yliopiston tiedotus kuitenkin muistuttaa, että ”Turku is often ranked as the third best university in Finland” (University of Turku 2021). Toisaalla itäsuomalainen Länsi-Savo suitsutti Lappeenrannan teknisen yliopiston menestystä ja saavuttamaa kolmatta sijaa THE-rankkauksessa (Maijala 2021). Shanghain listalla yliopisto oli Suomen heikoimmin menestyneitä sijalla 901–1000 (Shanghai Ranking 2021; vrt. Härkönen 2021).

kuin sen aktivoijina. Kilpailuideologian varjoon ovat jääneet sellaiset suureet kuten demokratia, kestävä kehitys tai akateeminen vapaus (mt., 113).

Yhdysvaltalainen Freedom House on ehkä tavallista kärjekkäämpi esimerkki indekseistä, sillä sen rahoituksen enemmistö tulee välillisesti Yhdysvaltain hallitukselta. Freedom House oli myös ensimmäisiä, joka vuonna 1972 alkoi mitata demokratian tilaa eri maissa. Kriittikinä järjestön on epäilty edistävän Yhdysvaltain intressejä, räikeimpänä positiivinen arvio Keski-Amerikan vaaleista 1980-luvun alussa. Toisaalta vuoden 2018 raportti tarkastelee myös Yhdysvaltoja varsin kriittiseen sävyyn (Freedom House 2018). Freedom Housen käyttämä ei-vapaa, osittain vapaa, vapaa -luokittelu on varsin löyhä, mutta se toimii signaalina vähintäänkin yksittäisen luokituksen muuttuessa. Tällainen on esimerkiksi Unkarin pudottaminen vuonna 2019 vapaasta osittain vapaaksi ainoana EU:ssa. Arviot perustuvat kysymyspatteristoon, jota ei erikseen perustella, vaan maat arvioidaan asteikolla 1–7.

Viime vuosina erilaisten indeksien määrä on kasvanut: käyttämistämme viisi ajoittuu kylmää sotaa seuranneeseen niin sanottuun uusliberalismin valtakauten. Tällä tarkoitamme ajanjaksoa Berliinin muurin murtumisesta ja Neuvostoliiton hajoamisesta vuoden 2008 talouskriisiin. Jäljelle jäävät kolme ovat nekin aikansa tuotteita: henkilökohtaista kansantuetta alettiin vertailla vuonna 1960 keskellä kylmää sotaa ja kolonialismin purkautumista. Suomessa paljon keskustelua herättänyt maailman onnellisuusindeksi vuodelta 2011 on uusin. Kysymys on ”hallitusta kilpailusta”: indeksit mittaavat eri lajeja, mutta yksittäinen indeksi mittaa kuitenkin samaa asiaa kaikkien mukana olevien osalta.

Mittaamisen kritiikin kritiikki

Erkkilän ja Pirosen (2018, 3–4) hypoteesin mukaan rankkaukset vaikuttavat kansakuntien politiikkaan ja ovat osa globaalia tiedon hallintaa. Vastaavia kehityskulkuja on myös muilla politiikka-alueilla. Kritiikin kohteena on indeksien määrän huomattava kasvu ja sitä kautta niiden fragmentoituminen. Samalla tämä on tarkoittanut rankkausten politisoitumista: tietoisuus siitä, että numeroilla on poliittista painoarvoa, on laajennut globaaleista alueellisiin ja kaupunkien vetovoimaa koskeviin vertailuihin. Vaihtoehtojen tarjoaminen nykyisille indekseille vaatisi niiden käsitteellisteoreettisten perusteiden uudelleenarviointia atomistinen ontologia mukaan lukien. (Mt., 123, 163, 226, 240.)

Lähtökohtaisesti ymmärrämme ja hyväksymme mittaamisen kritiikin, joskin pidämme sitä paikoin liioiteltuna. Pikemminkin olemme huolissamme siitä, mitä kansainvälisten vertailujen puuttuminen merkitsisi esimerkiksi valtiojohtajien kyvyille johtaa kansalaisiaan – jopa harhaan. Puhumme numeroiden retoriikasta, sillä numerot sisältävät myös taivuttelua ja niitä hyödynnetään keskinäisessä kilpailussa. Kenneth Burken (1950, 172) sanoin siellä missä on taivuttelua, on retoriikka⁵. Burken kuvaama hierarkia ja siihen liittyvä nousu ja lasku ovat väistämättömiä: numeroiden osalta vuorelle kiipeäminen toteutuu jo indeksien rakentamana pyrkimyksenä yhä korkeammalle ja kohti suurempaa järjestystä (ks. mt., 301–308, 332–333).

Retoriikan ohella lähtökohtanamme on siten myös poliittinen lukutaito: joku on joka tapauksessa valinnut säännöt, ja kilpailu koskee myös premissejä. Silti mahdollisesta puolueelli-

5 ”Wherever there is persuasion, there is rhetoric. And wherever there is ‘meaning,’ there is ‘persuasion.’”

suudesta huolimatta yksittäisten kilpailujen säännöt ovat lähtökohtaisesti kaikille samat. Tätä puolueellisuutta olemme pyrkinneet minimoimaan valitsemalla tarkasteluun useita indeksejä ja ottamalla huomioon valtioiden sijoitusten keskiarvot. Sen sijaan aina ei ole nähtävissä, millaista Aisopoksen jäniksen ja kilpikonnin harjoittamaa vilunkia itse kilpailun aikana on toteutettu. Aineiston keräämiseen liittyvä riski on kuitenkin sekin periaatteessa kaikille sama.

Poliittisesta vaikuttavuudesta voi korkeakoulumaailman ulkopuolelta kysyä, mikseivät ”hyvät” tai jo aiemmin testatut käytännöt voisi vaikuttaa kansakuntien politiikkaan. Käytäntöjä on todennäköisesti jo testattu ja aiemmin hyväksi havaittu kuten esimerkiksi siirtymiä diktatuureista demokratiaan. Demokratiat oppivat toisiltaan, ja kysymys demokraattisesta oppimisesta liittyy myös ideoiden ja ideologioiden ”kotouttamiseen”. Tästä huolimatta haluamme kääntää huomion mallimaista kohden luokittelussa huonommin menestyneitä. Yhtä hyvin kuin demokraattisesta oppimisesta voidaan nimittäin puhua myös autoritäärisestä oppimisesta ja varsinkin, kun liberaalin demokratian viehätysvoima on maailmalla vähentynyt (Hall & Ambrosio 2017; vrt. myös Brownlee 2017).

Väitämme, että vertailuissa heikosti menestyvät voivat retorisesti toimia kahdella tavalla: Yhtäältä valtio voi muuttaa käyttäytymistään ja pyrkiä sopeutumaan – mahdollisesti yhä kauemmas karkaaviin – tavoitteisiin. Toisaalta voidaan ottaa happamia kettu pihlajanmarjoista -asenne ja kieltää koko vertailujen arvo. Tämä voi tapahtua esimerkiksi vetoamalla rahoittajien intresseihin tai ulkopuolisten arvioijien asiantuntemattomuuteen. Edelleen vertaileva aspekti voidaan kiistää korostamalla itseä retoriikasta tuttua erityistapauksena tai vanhalla väitteellä puuttumisesta maan sisäisiin asioihin. Kettu pihlajanmarjoista -asenne nostaa silti enemmän kysymyksiä kuin antaa vastauksia: jos unohdamme vertailut, miten silloin voisimme esimerkiksi tutkia diktatuureja tai *Democracy indexin* hybridejä ja autoritaarisia regiimejä? Olemmeko silloin tilanteessa, jossa kukin maa voi vedota erityislaatuisuuteensa ja väittää esimerkiksi omaavansa toimivan oikeusvaltion tai vapaan lehdistön, kun se itse määrittelee kriteerit?

Siksi väitämme, että rankkaukset ovat olemassa oleva fakta, jonka myös niiden kieltäjät joutuvat ottamaan huomioon. Lähdemme siitä, että kansainväliset indeksit ovat se ulkopuolinen taho, joka puutteistaan huolimatta antaa ulkopuolista vertailutietoa. Ei voida tyytyä siihen, että joitakin yhteiskuntia tai puolueita tutkitaan niiden tavoitteiden ja pyrkimysten ja toisia niitten tosiasiallisen käyttäytymisen perusteella. Esimerkiksi EU:n rahanjako nettomaksajien ja nettosaajien kesken vaikuttaa suoraan molempien kukkaroon, eikä voi tapahtua pelkästään nettosaajamaiden oman ilmoituksen perusteella.

Vähintään yhtä tärkeitä kuin kilpailun tuottamat hierarkiat ovat myös verrokkimaat, sillä yhdessä indeksissä käydään montaa kilpailua samaan aikaan. Verrokkimailla on merkitystä myös retoriikan teorian ja yleensä näyttäytymisen kannalta: aiemmin heikommaksi oletetun arvo nousee ja vahvemmakeksi tai ylemmäksi arvioidun arvo laskee. Heino Nyssönen ja Gábor Szabó (2015) ovat kirjoittaneet erityisestä demokriapörssistä, jossa ilmiö näkyy yksittäisten maiden osalta. Esimerkiksi Euroopassa demokriaindeksi on ollut laskussa vuodesta 2006, mutta samana aikana maanosassa ollut myös maita, jotka ovat onnistuneet parantamaan sijoitustaan eli ajattelevat demokriataa jatkuvasti käynnissä olevana ja vaalittavana prosessina.

Rankkaukset suhteellistavat myös Kenneth Waltzin suurvaltakeskeistä ajattelua laajentamalla kyvykkyyksiä. Merkitystä on myös tarkasteltavan ajanjakson pituudella, johon tässä ei kuitenkaan ole mahdollista mennä. Toisin sanoen esimerkiksi demokratiaindeksillä voidaan tarkastella sekä absoluuttisia että suhteellisia muutoksia. Artikkelissa lähdemme siitä, että numerot ja kvantitatiivinen metodi antavat kontekstin ja suunnan, jota kvalitatiivinen tutkimus tai käsitteanalyysi syventää ja täydentää. Näin esimerkiksi ”demokratiapörssit” toimivat ennakkovaroituksina, joissa laadulliset ongelmat voivat rappeutua määrällisiksi ja yksittäisiä tapaustutkimuksia vaativiksi.

Aineistot ja menetelmä

Tutkimuksemme perustuu kahdeksaan eri hyvinvointia, taloutta sekä yhteiskunnallisia olosuhteita mittaavaan indeksiin. Valitsemamme indeksit ovat *Democracy index*, inhimillisen kehityksen indeksi (*Human development index*, HDI), bruttokansantuote suhteutettuna asukaslukuun, *Rule of law index*, World happiness reportin onnellisuutta mittaava indeksi, *Corruption perception index*, lehdistönvapausindeksi (*World press freedom index*) ja hauraiden valtioiden indeksi (*Fragile state index*). Valtioiden sijoitukset jokaisessa yksittäisessä indeksissä ja lopullinen sijoitus keskiarvojen kokonaislistauksessa löytyvät artikkelin liitteinä olevista taulukoista, kun taas kymmenen parhaiten menestyneen valtion sijoitukset löytyvät Taulukosta 1.

Osa valituista indekseistä sisälsi itsessään valmiiksi järjestysasteikollisen luokittelun, jolloin käytimme suoraan tätä valmista luokittelua. Jos indekseissä ei ollut vastaavaa valmista luokittelua, järjestimme havaintoyksiköt indeksin arvon perusteella pienimmästä suurimpaan tai päinvastoin riippuen siitä kumpi arvo oli ”paras”, ja saimme näin kullekin havaintoyksikölle sijoituksen. Jos usealla havaintoyksiköllä oli sama arvo indeksissä, saivat ne saman järjestyslusun.

Laadimme yhteensä kolme erillistä taulukkoa. Ensiksi keräsimme kaikkien indeksien paremmuusjärjestyksen, sekä muodostimme viimeiseen sarakkeeseen kunkin valtion sijoitusten keskiarvon, eli oman luokittelumme. Eri indeksien havaintoyksiköt vaihtelivat, minkä takia kaikilla tutkimukseen valitsemillamme havaintoyksiköillä ei ole arvoa kaikissa indekseissä. Taulukossa viiva tarkoittaa joko puuttuvaa arvoa tai sitä, että kyseinen valtio ei ole ollut lainkaan tutkimuskohteena kyseisessä indeksissä. Toinen taulukoistamme koostuu indeksimme tuloksista, jossa valtiot on järjestetty pienimmästä keskiarvosta suurimpaan ja kolmas taulukko on aiemmin mainitsemamme pistetilin tulos. Määrittelimme pistesijat siten, että 1. sijasta sai kymmenen pistettä ja 10. sijasta yhden pisteen. Tästä kokonaisuudesta poimimme kymmenen parhaiten menestyneintä valtiota.

Kokonaisuuden laatimisen yhteydessä olemme joutuneet tekemään valintoja indeksien kohdemaiden eroavaisuuksien takia. Olemme pyrkineet mahdollisimman yhdenmukaiseen lopputulemaan, jossa jokaisella mukana olevalla on mahdollisimman laaja edustus myös muissa indekseissä. Tiettyjä huomioita on kuitenkin esitettävä: Esimerkiksi Hongkongin erityishallintoalue löytyy käytännössä kaikista käyttämistämme indekseistä, mutta vastaavan hallinnollisen aseman omaava Macao taas ei. Euroopan kääpiövaltioiden tilanne on erittäin

vaihteleva: Monaco ja San Marino eivät ole mukana, sillä niiden ainoa sijoitus olisi BKT, kun taas Andorralla ja Liechtensteinilla on jopa kolme erillistä sijoitusta. Vastaava tilanne on usean Tyynen valtameren saarivaltion kohdalla, parhaimpana mukana on Vanuatu, myöskin kolmella sijoituksella. Nämä valtiot olemme päättäneet sisällyttää mukaan taulukkoomme, mutta samalla tiedostamme, että tuloksiin on näiden maiden osalta suhtauduttava varauksella.

Indeksien käyttöä valtioiden keskinäiseen vertailuun voidaan toki arvostella. Esimerkiksi hauraiden valtioiden ryhmitystä on laatijoidensa mukaan hedelmällisempää käyttää yksittäisen valtion kehityksen vertailuun eri vuosina kuin eri valtioiden arvojen vertailemiseen keskenään (Fund For Peace 2020, 41). Vaikka osaa indekseistä ei ole tarkoitettu suoranaisesti tähän tarkoitukseen, koemme, että usean indeksin huomioiminen ja analysointi tarjoavat riittävän pohjan eri valtioiden ”paremmuuden” vertailemiseen. Kuten urheilussa, pelkkä oma suoritus ei itsessään määritä lopputulosta, vaan myös kanssakilpailijoiden suorituksella on merkitystä. Tämän takia pelkästään yksittäisen valtion kehityksen analysointi irrallaan muista ei ole riittävää.

Seuraavaksi esittelemme valitsemamme indeksit sekä näissä kaikkein parhaiten ja kaikkein heikoiten menestyneet valtiot. Lisäksi teemme ei-systemaattisia huomioita niin sanotuista mustista joutsenista eli valtioista, jotka poikkeavat jotenkin yleisemmästä linjastaan tai ovat muuten ikään kuin väärässä sarjassa. Keskiarvojen ohella vertaileva aspekti on mukana siinä, että huomioimme kulloinkin tarkastelussa olevan indeksin suhteen ensimmäisenä analysoitavaan *Democracy indexiin* – satunnaisesti esimerkkimaiden osalta mukana on myös vertailuja muihin indekseihin. Valtioiden ovat aina indeksin mainitsemassa järjestyksessä yhtäältä ”paras” ja heikoimpien tapauksessa ”heikoin” ensin.

Demokratia

Demokratian tilaa mittaava *Democracy index* on Economist Intelligence Unitin julkaisema indeksi, joka kattaa 165 valtiota. Demokratia ei ole indeksin tutkijoiden mukaan dikotominen siten, että valtio joko on demokraattinen tai ei ole demokraattinen ollenkaan, vaan demokratian tila voi saada erilaisia arvoja. *The Economist* jakaa valtiot täysiin demokratioihin, puutteellisiin demokratioihin, hybridijärjestelmiin ja autoritäärisiin järjestelmiin. (*The Economist Intelligence Unit 2021*, 3, 54–57.) indeksi hyödyntää asiantuntija-arvioiden lisäksi mielipidekyselyitä kuten Eurobarometria, Aasian barometria ja kansallisia mielipidekyselyitä. indeksi perustuu 60 indikaattoriin, jotka mittaavat valtion vaaliprosessia ja moniarvoisuutta, hallinnon toimintaa, poliittista osallistumista, poliittista kulttuuria sekä kansalaisvapauksia. Lopulta eri indikaattorien tulokset yhdistetään, jolloin syntyy lopullinen demokration indeksin arvo. (Mt., 57–58.)

Menestyneimpien kymmenen joukkoon nousevat Norja, Islanti, Ruotsi, Uusi-Seelanti, Kanada, Suomi, Tanska, Irlanti, Alankomaat ja Australia. Näistä Norja ja Tanska sijoittuvat myös kaikissa muissa tarkastelluissa indekseissä kymmenen kärkeen. Valtioita yhdistää se, että kaikki ovat OECD-maita. Waltzin mainitsemilta kapasiteeteilta suurin osa on sekä pinta-alaltaan sekä asukasluvultaan pieniä, pois lukien Kanada ja Australia. Käytännössä kaikki edellä mainitut sijaitsevat (Pohjois-)Euroopassa tai ovat olleet Ison-Britannian siirtomaita. Heikoin demokratian tila on puolestaan Pohjois-Koreassa, Kongon demokraattisessa tasavallassa, Keski-Afrikan tasavallassa, Syyriassa, Tšadissa, Turkmenistanissa, Laosissa, Päivän-

tasaajan Guineassa, Tadžikistanissa sekä Jemenissä. Vaikka Tadžikistanin sijoitukset muissakin indekseissä ovat heikkoja, demokratiaindeksi on ainoa, jossa se sijoittuu kymmenen heikoimmin menestyneen valtion joukkoon. Nämä valtiot ovat puolestaan heterogeenisiä – joskin ne kaikki sijaitsevat joko Afrikassa tai Aasiassa – ja niiden sijoitukset myös muissa indekseissä vaihtelevat paljon.

Poikkeuksena on viime aikoina jälleen ulkopolitiikassa esillä ollut Taiwan, joka ei aivan yllä kärkikymmenikköön, mutta on kuitenkin parhaiten menestyvä ei-eurooppalainen tai eurooppalaistaustainen valtio. Taiwan sijoittuu juuri ennen Sveitsiä, jota usein pidetään suoran demokratiansa ansiosta mallimaana. Uruguay (15.), Chile (17.) ja Costa Rica (jaetulla sijalla 18.) rikkovat muuten hyvin eurosentrisen valtiodominanssin. Erityisen merkittävä on Mauritiuksen menestys (20.), yli kymmenen sijaa edellä seuraavia afrikkalaisia valtiota ja demokraatialtaan selkeästi paremmalla sijoituksella kuin vaikkapa Ranska tai Yhdysvallat.

Kansantalous

Bruttokansantuotetta väestöön suhteutettuna mittaava ja Maailmanpankin tilastointiin perustuvan listauksen pohjana on vuosittainen bruttokansantuote jaettuna vuoden keskivälin väestöllä kussakin valtiossa. Data perustuu Maailmanpankin ja OECD:n tiedoille, ja tietoa on saatavilla kaikkiaan 217 valtiosta, hallintoalueesta tai vastaavasta (World Bank 2021a). Samalla on toki huomattava, että BKT-luvut ovat sisäänrakennettuina useampaankin käyttämäämme indeksiin, mutta olemme kuitenkin ottaneet kyseisen mukaan puhtaasti itsenäisenä ilmiönä ilman muita painotuksia. Valtaosalla sijoitus perustuu vuoden 2020 lukuihin, mutta mukana on myös muutamia, joiden osalta on jouduttu käyttämään uusinta mahdollista tietoa, mutta ei kuitenkaan vanhempia lukuja kuin vuodelta 2018.

Parhaiten menestyneet valtiot eroavat suuresti verrattuna demokratiaindeksiin. Parhaimman kymmenen valtion kärkeen nousevat Liechtenstein, Luxemburg, Sveitsi, Yhdysvallat ja Singapore. Luxemburg ja Liechtenstein saavuttavat parhaimmat sijoituksensa juuri tässä osakilpailussa (sijat 1 ja 2). Vaikka vaihtuvuus on suurempaa kuin edellisten indeksien osalta, kärkimailloilla on myös yhtäläisyyksiä, sillä pääosin nämä luokitellaan täysiksi demokratioiksi. Poikkeuksen muodostavat Yhdysvallat ja Singapore, jotka ovat vajaita demokratioita, kun taas Liechtenstein ei kääpiövaltiona ole lainkaan mukana *Democracy indexin* vertailussa.

BKT:tä ja demokratian tilaa mittaavissa indekseissä heikoiten menestyneiden osalta vaihtuvuus on myös suurta. Ainoastaan Kongon demokraattinen tasavalta sekä Keski-Afrikan tasavalta löytyvät myös demokratiaindeksistä eli jäävät heikoiten sijoittuneiden valtioiden joukkoon, kun taas Burundi, Somalia, Mosambik, Sierra Leone, Madagaskar, Afganistan, Niger sekä Liberia sijoittuvat tässä indeksissä edellisten lisäksi heikoiten menestyneiden joukkoon. Muiden osalta heikko sijoitus ei ole uutta, mutta Madagaskar ja Liberia eivät sijoitu muissa indekseissä kymmenen huonoiten menestyneen valtion joukkoon. Kuten inhimillisen kehityksen osalta, kaikki alhaisimman kansantulon valtiot sijaitsevat Afrikassa. Kansalaiset elävät absoluuttisen köyhyysrajan alapuolella eli alle 1,90 dollarilla päivässä.

Talouden osalta pienet Euroopan valtiot menestyvät erityisen hyvin. Suurista valtioista ainoastaan Yhdysvallat ylittää varallisuuden suhteen koko indeksijoukon parhaaseen suoritukseensa (6.). Persianlahden öljyvaltiot eivät hieman yllättäen saavuta kärkisijoja: Qatar on

johdossa (13.) ja Yhdistyneet arabiemiirikunnat (21.), mutta suurtuottaja Saudi-Arabia on vasta sijalla 41. Öljyllä rikastunut Norja (5.) menestyy myös BKT-indeksissä ja on öljyn- ja kaasuntuottajista henkilötasolla vaurain. Euroopan valtioista heikoimman suorituksen tekee Ukraina (116.), jonka vuosikausien sotatilan merkitystä ei varmasti voi liioitella.

Inhimillinen kehitys

Inhimillisen kehityksen indeksi (*Human development index*) on Yhdistyneiden kansakuntien kehitysohjelman luoma mittari, jonka tarkoituksena on arvostella kehityksen arvioinnin perustumista pelkästään taloudelliseen kasvuun. Indeksillä summaa inhimillisen kehityksen kolme saavutusta: pitkän ja terveellisen elämän, koulutukseen pääsyn ja kohtuullisen elintason. Indeksillä ei kuitenkaan ole kaikenkattava kuvaus inhimillisen elämän kehityksestä, koska se ei sisällä muuttujia, jotka kuvaisivat eriarvoisuutta, ihmisten turvallisuutta tai vaikutusmahdollisuuksia. (United Nations Development Programme 2020a.) Indeksillä käytetään lähteinään useita eri data-aineistoja ja kattaa 189 valtion tiedot. Se koostuu kolmesta indeksistä, jotka mittaavat elinajanodotetta, koulutusta ja elintasoja. Elinajanodote määritellään elinajanodotteen tarkasteluvuonna syntyvälle lapselle, koulutukseen huomioidaan aikuisväestön koulutusvuosien keskiarvo sekä koulunsa aloittavien lasten odotettavissa oleva koulutuksen kesto. Elintaso lasketaan valtion bruttokansantuotteen logaritmina suhteutettuna asukaslukuun (United Nations Development Programme 2021b, 2).

Demokratiaindeksiin verrattuna kärkikymmenikkö muuttuu hieman: Sveitsi, Hong-Kong ja Saksa nousevat menestyneimpien joukkoon. Kuten demokratiaindeksissäkin, edelliset valtiot ovat sekä asukasluvultaan että pinta-alaltaan pieniä, pois lukien Saksa ja Australia. Lisäksi nämäkin sijaitsivat kaikki Euroopassa tai ovat olleet osa entistä britti-imperiumia. Heikoiten menestyneiden osalta näkyvissä on enemmän muutoksia. Inhimillisen kehityksen osalta Aasia menestyy Afrikkaa paremmin: demokratiasta vain Keski-Afrikan tasavalta ja Tšad jäävät edelleen heikoimpien joukkoon. Uusina tulijoina on peräti kahdeksan Afrikan maata: Niger, Etelä-Sudan, Burundi, Mali, Burkina Faso, Sierra Leone, Mosambik sekä Eritrea.

Burkina Fason ja Malin sijoitus kymmenen huonoimman joukossa on niille poikkeuksellisen heikko, sillä muissa indekseissä ne ovat kymmenen heikoiten menestyneen valtion yläpuolella. Heikkoa menestystä selittänevät aseelliset konfliktit tai väkivaltaiset levottomuudet, joita on esiintynyt valtioiden alueella viime vuosien aikana.

Hongkong menestyy erinomaisesti inhimillisen kehityksen vertailussa (jaetulla sijalla 4.), joka on sen paras sijoitus, sillä muuten se sijoittuu kärkikymmenikön ulkopuolelle. Tosin ottaen huomioon Hongkongin ja Manner-Kiinan välinen vaikea suhde tilanne voi mahdollisesti muuttua tulevien vuosien raporteissa. Jo nyt Hongkongin sijoitukset demokratian (87.) ja lehdistönvapauden (80.) suhteen ovat suhteellisen heikkoja. Myös Yhdistyneet arabiemiirikunnat nousee yllättäjäksi (31.): se ohittaa useita EU-maita, mukaan lukien Puolan, Latvian, Portugalin ja Slovakian.

Oikeusvaltio

Rule of law index on World Justice Projectin vuodesta 2008 lähtien julkaisema oikeusvaltion toteutumista tarkasteleva indeksi, jossa nyt on mukana 128 valtiota tai hallintoaluetta, jotka

on asetettu paremmuusjärjestykseen kahdeksan eri mittarin tuottaman yhteistuloksen avulla. Mitattavat seikat ovat hallintovallalle asetetut rajoitteet, korruption vähäisyys, hallinnon avoimuus, perusoikeudet, järjestys ja turvallisuus, lainsäädännön täytäntöönpano/valvonta, siviilioikeus sekä rikosoikeus. (World Justice Project 2020, 5, 9.) Raportissa määritellään (mt., 9–10) myös neljä yleismaailmallista oikeusvaltion periaatetta: vastuullisuus, oikeudenmukainen lainsäädäntö, avoin hallinto sekä saavutettavissa oleva ja puolueeton erimielisyyksien ratkaiseminen. Indeksi kattaa oman kuvauksensa mukaan sekä suppean että laajan ymmärryksen laillisuusperiaatteesta, aina kodifoidusta lainsäädännöstä asetusten toteutumiseen ja vaikutuksiin arkipäivässä.

Oikeusvaltion ja demokratiaindeksin parhaiten menestyneiden joukossa on paljon yhtäläisyyksiä. Ainoastaan Saksa, Itävalta ja Viro nousevat uusina valtioina listalle. Kuten demokratian tilaa mittaavan indeksin osalta, kaikki parhaiten menestyneet ovat OECD-maita. Ne luokitellaan täysiksi demokratioiksi ja lisäksi ne sijoittuvat korkealle myös korruptiota ja lehdistönvapautta mittaavissa indekseissä. Maantieteellisen kapasiteetin osalta valtiot sijaitsevat kaikki Euroopassa lukuun ottamatta Uutta-Seelantia ja Kanadaa, jotka kuitenkin voidaan katsoa kuuluvaksi samaan yhteyteen vähintäänkin kulttuurisesti.

Vaikka vain Kongon demokraattinen tasavalta esiintyy kummankin indeksin heikoiten menestyneimpien joukossa, voidaan kaikki heikoiten menestyneet luokitella hybrideihin tai autoritaarisiin järjestelmiin. Lisäksi muut demokratiaindeksissä heikoiten sijoittuneet valtiot eivät ole lainkaan mukana oikeusvaltiota kuvaavassa indeksissä. Heikoimpien oikeusvaltioiden joukkoon sijoittuvat Kongon demokraattisen tasavallan lisäksi Venezuela, Kambodža, Egypti, Kamerun, Mauritania, Afganistan, Bolivia, Pakistan ja Zimbabwe. Oikeusvaltion kannalta Kambodža, Egypti, Kamerun, Mauritania, Bolivia ja Pakistan ovat tasoaan heikompia, sillä muuten ne sijoittuvat heikoimman kymmenen valtion yläpuolelle muissa indekseissä. Heikon demokratian tilan lisäksi kaikkia yhdistää heikko menestyminen muissakin indekseissä, eritoten valtioiden hauraudessa, bruttokansantuotossa sekä korruptiota mittaavassa indeksissä.

Viron oikeusvaltion sijoitus (10.) on sille poikkeuksellisen korkea. Oikeusvaltiota ei kuitenkaan voi sanoa mustaksi joutseneksi, sillä myös Viron lehdistönvapaus (15.) ja korruptiotaso (17.) ovat kaikki vähintäänkin hyviä suorituksia. Demokratian (27.), valtion haurauden (28.), inhimillisen kehityksen (29.), bruttokansantuotteen (38.) sekä erityisesti väestön onnellisuuden suhteen (40.) menestys on jonkin verran vaatimattomampaa. Kokonaissuorituksena Viro nappaa paikkansa kahdenkymmenen parhaan joukosta, mikä on selvästi parempi suoritus kuin muilla Baltian mailla. Sen sijaan Singapore menestyy oikeusvaltiovertailussa erinomaisesti (12.) verrattuna maan sijoitukseen demokratian suhteen (74.). Maa on yksi koko vertailun ristiriitaisimpia tapauksia: korruption osalta se mahtuu kolmen, BKT:n osalta 8. ja inhimillisen kehityksen osalta 11. parhaan joukkoon. Lehdistönvapaus on erittäin heikkoa (160.), mutta onnellisuus (32.) vähintäänkin kohtuutasoa.

Lehdistönvapaus

Lehdistönvapausindeksi (*World press freedom index*) on Toimittajat ilman rajoja -järjestön vuodesta 2002 julkaisema indeksi, joka kuvaa lehdistön toimintavapautta kunkin valtion alueella.

Siihen on kerätty 180 valtion tiedot ja ne luokitellaan indeksin perusteella hyvän, tyydyttävän, ongelmallisen, vaikean ja erittäin vakavan tilanteen valtioihin. (Reporters without borders 2021.) Aineisto muodostuu kyselytutkimuksesta sekä kvantitatiivisesta aineistosta, joka koostuu toimittajiin kohdistuneista väkivallanteoista ja väärinkäytöksistä tarkastelujakson aikana. Kyselytutkimukseen valikoidaan media-alan ammattilaisia, lakimiehiä ja sosiologeja, ja se käsittelee moniarvoisuutta, tiedotusvälineiden riippumattomuutta, mediaympäristöä ja itsesensuuria, lainsäädäntökehitystä, avoimuutta sekä uutisten ja tiedontuotantoa tukevan infrastruktuurin laatua. Kyselytutkimuksen tulokset painotetaan kvantitatiivisella aineistolla, jolloin muodostuu indeksin lopullinen arvo valtion lehdistönvapaudelle. (Mt.)

Lehdistönvapauden ja demokratiaindeksin kytköksenä parhaiten menestyneiden joukko sisältää selkeitä yllätyksiä, sillä Costa Rica, Jamaika, Portugali ja Sveitsi kiilaavat itsensä kymmenen parhaan joukkoon. Lehdistönvapaudessa parhaiten menestyneet valtiot ovat paljon heterogeenisempiä kuin edellisten indeksien parhaiten menestyneet valtiot, mutta kuten aikaisemminkin, kaikki edelliset valtiot ovat demokratioita. Demokratiaa ja lehdistönvapautta kuvaavien indeksien heikoiten menestyneiden valtioiden osalta vaihtuvuus ei ole niin suurta, kuin edellisissä indekseissä. Pohjois-Korea, Turkmenistan, Syyria ja Laos jäävät suoritusiltaan heikoimpien lehdistönvapauden tilan maihin, kun taas uutena heikoimpien kymmenen valtion joukkoon sijoittuvat Kuuba, Iran, Djibouti, Kiina ja Eritrea. Mielenkiintoisesti Kuuba, Iran, Djibouti sekä Kiina sijoittuvat vain tässä indeksissä kymmenen heikoimman joukkoon. Myös huonoiten sijoittuneiden valtioiden osalta demokratian tilalla on nähtävissä yhteys valtion menestykseen, sillä kaikki edelliset valtiot luokitellaan autoritäärisiksi järjestelmiksi.

Pohjoismaiden vahvuus ei taaskaan ole erityisen yllättävää, mutta Islannin lehdistönvapaus on selkeästi muita heikompi (16.). Myöskin demokratiaindeksissä hyvin menestynyt Australia alisuoriutuu sijalle 25. Suurimmat yllättäjät ovat kuitenkin aivan muualla, sillä etenkin Jamaikan sijoitus on sille täysin poikkeuksellinen, sillä muuten sen sijoitukset vaihtelevat ovat poikkeuksetta 30 heikommalla puolella. Myöskin Costa Rica ja Portugali sijoittuvat ainoastaan tässä indeksissä 10 parhaiten menestyneen valtion joukkoon. Costa Rican suoritus (5.) nostaakin esille jälleen kerran eräänlaisen yllätyksen, sillä maantieteellisessä omassa viiteryhmässään Costa Rica on Uruguayin ohella todellakin poikkeus. Muut Latinalaisen Amerikan valtiot ovat suorituksissaan selkeästi heikompia, heikoimpana Venezuela, joka on vastaava poikkeus toiseen suuntaan ja öljyvaroistaan huolimatta sijoittuu kokonaisvertailusakin vasta 175. sijalle.

Korruptio

Transparency Internationalin julkaisema *Corruption perception index* mittaa julkisen sektorin korruption tasoa ja määrää asiantuntijoiden ja liike-elämän käsitysten avulla. Tarkastelussa on kaikkiaan 180 valtiota, jotka voivat saada arvon 100 ja 0 välille: mitä suurempi luku, sitä vähemmän korruptiota koetaan esiintyvän. (Transparency International 2020a, 6.) Aineisto perustuu kolmeentoista eri tietolähteeseen, mutta on silti huomattava, että tässäkin yhteydessä käytetty aineisto on vähintäänkin päällekkäistä monien indeksien kanssa, sillä mukana ovat muun muassa *Economist Intelligence Unit Country Risk Service 2020*, *World Justice Project*

Rule of Law Index Expert Survey 2020, *Freedom House Nations in Transit 2020* sekä *World Bank Country Policy and Institutional Assessment 2019* (Transparency International 2020b).

Kyseisen sekä demokratiaa mittaavan indeksin parhaiten menestyneiden joukossa on hieman eroavaisuuksia, joskin yllätyksettömästi kaikki vähiten korruptoituneet valtiot luokitellaan täysiksi demokratioiksi. Uusina valtioina Sveitsi, Singapore, Luxemburg ja Saksa nousevat kärkikymmenikköön. Uusina valtioina heikoimpien kymmenen valtio joukkoon putoavat Etelä-Sudan, Somalia, Venezuela, Sudan, Pohjois-Korea ja Haiti. Kuten oikeusvaltiota mittaavan indeksin osalta, on huomioitava, että mainitut valtiot ovat selvästi harvemmin edustettuina muissa indeksissä, joten tuloksiin on suhtauduttava tietyllä varauksella. Kuitenkin demokratian tilalla on havaittavissa selvä yhteys valtion huonoon menestymiseen myös tämän indeksin kohdalla. Toisaalta vertailtaessa Kiinaa ja Intiaa tilanne monimutkaistuu hieman. Intian sijoitus (86.) on Kiinaa (78.) heikompi, mutta suhteettoman heikko suhteessa demokratia-arvioon, jossa Intia on 53. ja Kiina 151 (ks. Nyysönen 2019). Tässäkin Singapore suoriutuu selkeästi yleistä tasoaan paremmin jakaen saman 3. sijoituksen Suomen, Sveitsin ja Ruotsin kanssa.

Korruption suhteen Pohjoismaiden heikoin suoriutuja on jälleen Islanti. Tämä onkin Islannin kaikkein heikoin suoritus ja osaltaan vaikuttaa siihen, että kokonaisvertailussa maa jää jälkeen muista Pohjoismaista (ks. Taulukko 1, s. 25.). Hongkong ei pärjää aivan yhtä hyvin, mutta on kuitenkin jaetulla sijalla 11 sopivassa seurassa ainakin siirtomaahistoriallisesti, sillä muut saman sijoituksen maat ovat Australia, Kanada ja Yhdistynyt kuningaskunta. Muista Aasian valtioista yllättäjä löytyy Bhutanista, joka saavuttaa korruptiovertailussa kaikista parhaan tuloksensa, vaikka sijoittuukin 24. sijalle. Tämä on merkittävä saavutus verrattaessa maan tulosta inhimilliseen kehitykseen (129.) ja bruttokansantuotteeseen (127.).

Valtioiden hauraus

Hauraiden valtioiden indeksi (*Fragile states index*) kuvaa, kuinka alttiita valtiot ovat erilaisille konflikteille tai romahdukselle. The Fund for Peacen ja Foreign Policyyn julkaisema indeksi kattaa 178 valtion tiedot. Valtioiden hauraus johtuu usein monesta eri tekijästä, ja se voi ilmetä monin eri tavoin. Usein siihen liittyy fyysisen kontrollin tai legitiimin voimankäytön monopolin menettäminen, kollektiivisten päätösten tekemiseen oikeutetun vallan mureneminen, kyvyttömyys tarjota kohtuullisia julkisia palveluita tai toimia muiden valtioiden kanssa osana kansainvälistä yhteisöä. Valtiit luokitellaan indeksin perusteella kestäviin, vakaisiin, varoittaviin ja hälyttäviin valtioihin. (Fragile states index 2021; ks. myös Chowdhury 2018.) Kritiikkinä kyseistä indeksiä on arvosteltu, koska se ei esimerkiksi pystynyt ennustamaan Arabikevättä (Buterbaugh ym. 2017, 498). Aineistona käytetään kvantitatiivisia ja kvalitatiivisia aineistoja sekä asiantuntija-arvioita. Indeksi koostuu 12 indikaattorista, jotka mittaavat valtioiden koheesiota sekä taloudellisia, poliittisia ja sosiaalisia tekijöitä, joiden ajatellaan vaikuttavan valtion riskiin kohdata erilaisia konflikteja. Indeksi on tarkoitettu valtioiden oman kehityksen seuraamiseen vertailemalla sen arvoja eri vuosina, mutta se sopii myös eri valtioiden keskinäiselle vertailemiselle. (Fragile states index 2021; Fund for peace 2021, 40–48.)

Demokratian tilan ja valtion vakauden osalta kärkikymmenikkö on lähes identtinen: ainoastaan Sveitsin ja Luxemburgin suoritus nousee uutena kymmenen parhaan joukkoon. Va-

kaimmat valtiot ovat OECD-maita, täysiä demokratioita, ja on lisäksi mielenkiintoista, ettei mitään näistä voida pitää sotilasmahtina. Heikoiten menestyneiden valtioiden osalta vaihtuvuus on jälleen paljon suurempaa. Hauraimmat valtiot sijaitsevat pääasiassa Lähi-idässä ja Afrikassa: Somalia, Etelä-Sudan, Sudan, Afganistan ja Etiopia sijoittuvat uusina heikoimman kymmenen valtion joukkoon. Etiopia sijoittuu muissa indekseissä kaikkein heikoimpien maiden ulkopuolelle. Täysin poikkeuksellinen sen sijoitus ei ole, sillä rankkaukset vaihtelevat lähes poikkeuksetta sadan heikommalla puolella. Kuten aikaisemminkin demokratian heikoudella on havaittavissa yhteys huonoon sijoitukseen myös tämän indeksin osalta.

Eräänlaisena yllätyksenä Yhdistyneet arabiemiirikunnat (30.) ohittaa Yhdistyneen kuningaskunnan (31.), ja kummankin vakaus on edellä Yhdysvaltoja (37.). Poliittisen polarisaation lisääntyminen ja jakolinjojen jyrkentyminen on siis nähtävissä myös tämän indeksin tuloksista. Yllätyksettömästi listan loppupään kohdalla useassa heikoimmin menestyneessä valtiossa on parhaillaan – tai lähimenneisyydessä – meneillään jonkin asteinen aseellinen konflikti, mikä selittää myös valtiorakenteiden haurautta.

Onnellisuus

Vuodesta 2011 julkaistun väestön onnellisuutta mittaavan *World happiness reportin* taustalla ovat Sustainable Development Solutions Network (SDSN) ja Columbia Universityn Center for Sustainable Development (CSD). Tutkimusdata perustuu vahvasti Gallupin World poll -kyselyn tuottamaan materiaaliin (Sustainable Development Solutions Network 2020, 1). Indeksi on järjestyksessä kahdeksas laatuaan, kattaa ajanjakson 2017–2019 ja tarkasteltavia valtioita on 153. Indeksi on muodostunut erityisesti kuuden päämuuttujan kautta: BKT per asukas, sosiaalisen tuen saatavuus, terve elämänajanodote, vapauden ja korruption vähyys, joskin joitakin muita muuttujia on myös otettu huomioon. Onnellisuutta tarkastellaan raporteissa aina kolmen vuoden keskiarvoina, joten tietty jatkuvuus on olemassa eri vuosien raporttien välillä. (Mt., 14–15, 22.)

Edellisten tavoin parhaiten menestyneet valtiot pysyvät kutakuinkin muuttumattomina demokrationdeksiin verrattuna. Kymmenen onnellisimman valtion joukossa ovat jälleen myös Sveitsi, Luxemburg ja Itävalta. Kuten monen muun indeksin kohdalla, edelliset valtiot ovat OECD-maita sekä täysiä demokratioita. Sen sijaan onnellisuus- ja demokrationdeksin heikoiten menestyneiden joukossa on jälleen paljon eroavaisuuksia. Uusina heikoiten menestyneiden joukkoon nousevat Afganistan, Zimbabwe, Ruanda, Botswana, Lesotho, Malawi, Haiti ja Tansania. Vähiten onnellisten valtioiden listalla on useita, jotka esiintyvät tässä tutkimuksessa heikoimman kymmenen joukossa vain kerran: Ruanda, Botswana, Lesotho, Malawi, Haiti ja Tansania. Heikoiten menestyneet valtiot sijoittuvat etenkin inhimillisen kehityksen sekä kansantaloutta mittaavissa indekseissä heikosti.

Yksittäisistä Israel, nykyisin juutalaisten kansallisvaltioksi määriteltynä, nousee onnellisuuden suhteen parhaaseen suoritukseensa sijalle 12. Muuten Israelin sijoitukset ovat hyvin vaihtelevia kuten lehdistönvapauden sija 86. Costa Rica johtaa jälleen Etelä-Amerikan valtioita sijalla 16, mutta Uruguay on pudonnut selkeästi heikommaksi. Toisaalta Bolivian sijoitus (69.) osoittaa, että vakavan korruption, oikeusvaltion puutteiden ja heikon bruttokansantuotteen vaivaaman maan asukkaat voivat olla kohtuullisen onnellisia. Autoritäärisessä

Bahrainissa väestö luokituu varsinaiseksi mustaksi joutseneksi eli huomattavan onnelliseksi (22.), vaikka valtio sijoittuu demokratian ja lehdistönvapauden suhteen korkeintaan sijalle 150. Tämän piskuisen Persialahden saarivaltion oikeusvaltioindeksi puuttuu, mutta BKT on korkea (37.), ja inhimillisen kehityksen sijoitus on sekin vahva (42.). Aineiston perusteella siirtymä myös päinvastaiseen suuntaan on mahdollinen, sillä kaikkein heikoimpiin kuuluva Botswana (146.) on jossain määrin poikkeus. Maa sijoittuu muilta osin selkeästi paremmin ollen korruption, demokratian ja lehdistönvapauden osalta mukana 40–45 parhaan joukossa.

Onnellisin demokratia-asteikon hybrideistä on Guatemala (30.) ja varsinaisista autoritäärisistä maista edellä mainittu Bahrain. Rommia, salsaa ja vallankumousretoriikkaa yhdistävälle Kuuballe ei löydy onnellisuuskerrointa. Kuuban rankkaukset vaihtelevat paljon, mutta kokonaiskeskiarvo (108.) ei ole erityisen heikko. Heikoin tulos koskee sielläkin lehdistönvapautta (171.) ja demokratiaa (140.). Toisaalta onnellisuuteen vaikuttavien inhimillisen kehityksen, BKT:n, valtion haurauden ja korruption indeksissä viralliset sijoitukset ovat huomattavasti parempia välillä 63–70. Yhtäältä Kuuban kuten muidenkin autoritäärien lukuihin pitää suhtautua hieman epäillen, ja toisaalta taas ne ovat yllättävän heikkoja, kun sekä terveydenhuolto että koulutus ovat lähtökohtaisesti ilmaisia kaikille kansalaisille (vrt. Iatridis 1990; Kronenberg 2015).

Kiinalaisten onnellisuus on indeksin mukaan keskitasoa (84.) ja yllättävän identtinen useamman muun osakilpailun tulosten kanssa: oikeusvaltio (88.), hauraus (86.), inhimillinen kehitys (85.) ja korruptio (78.). Korkein sijoitus Kiinalla on bruttokansantuotteessa suhteutettuna asukaslukuun (61). Vaikka Kiina on maailman väkirikkein maa ja sen BKT maailman toiseksi suurin heti Yhdysvaltojen jälkeen (World Bank 2021a; 2021b), se ei menesty valitsemisemme indekseissä niin hyvin kuin Waltzin teoria antaisi odottaa. Kuuban tavoin heikoin sijoitus on lehdistönvapaudessa (177.) ja demokratiaindeksissä (151.). Myös Venäjällä vaakakupeissa painavat olematon lehdistönvapaus (150.), korruptio (129.) ja demokratia (124.) sekä toisaalta inhimillisen kehityksen sijoitus 52., onnellisuuden 94. ja BKT:n 63. – joka tosin ei kerro mitään siitä, miten tulot maan sisällä jakautuvat.

Numeroiden retoriikka ja Suomi

Indeksiimme olemme koonneet kaikkien edellisten analyysien valtioiden keskiarvon ja muodostaneet niistä paremmuusjärjestyksen. Liitteenä olevat taulukot mahdollistavat monenlaisen jatkotutkimuksen, ja tässä olemme pisteyttäneet vain kunkin indeksin kymmenen parasta. Myös yksittäisten indeksien vertautumisessa indeksien indeksiimme on havaittavissa yhtäläisyyksiä. Parhaiten näyttäisi toimivan korruptiota kuvaava indeksi: kymmenestä parhaiten menestyneestä kahdeksan on myös indeksimme kymmenen parhaan joukossa, ja toisaalta kymmenen heikoiten menestyneen osalta tulos on seitsemän. Samoin hauraiden valtioiden indeksi korreloi vahvasti, sillä siinä tulos on sekä parhaiten että heikoiten menestyneiden valtioiden osalta seitsemän ja seitsemän.

Havaintojemme mukaan myös indeksien välillä on havaittavissa yhtäläisyyttä. Etenkin alhainen korruptio liittyy vahvasti hyvään oikeusvaltioon, onnellisuuteen, hyvään lehdistönvapauteen ja vakaaseen valtioon. Onnellisuudella ja vakaalla valtiolla on havaittavissa positii-

vinen korrelaatio, kun taas oikeusvaltiolla on yhteys onnellisuuteen sekä hyvään demokratian tilaan. Hieman yllättävästi korkealla bruttokansantuotteella ei aineistomme perusteella ollut havaittavissa yhtä vahvaa yhteyttä muihin indekseihin. Heikoiten menestyneiden osalta taas ei ole havaittavissa yhtä selkeää yhtäläisyyttä muihin indekseihin. Vahvin linkki heikoiten menestyneiden osalta on korruption ja valtion haurauden kanssa.

Jotta myös Suomen asema kävisi selvemmäksi, olemme jakaneet erilliset pistesijat kaikkein parhaille suorituksille eli yhteensä 23 valtiolle, jotka ovat sijoittuneet kymmenen parhaan joukkoon ainakin yhdessä osakilpailussa. Esittelemme tässä vain kymmenen parhaiten menestyneimmän tulokset (Taulukko 1.). Ylivoimaisesti parhaiten menestyi Norja yli kymmenen pisteen erolla seuraavina tuleviin Tanskaan ja Suomeen. Melkein yhtä suurella erolla neljänneksi jäi Ruotsi, jonka perässä seuraavat Sveitsi, Uusi-Seelanti, Islanti, Alankomaat, Irlanti ja Luxemburg. Huomionarvoista on valtioiden kokonaispistemäärän lisäksi myös se, mistä kokonaispistemäärä koostuu. Parhaimmat Norja ja Tanska saivat pisteitä jokaisesta indeksistä, kun taas Luxemburg sai pisteitä ”vain” viidestä eri indeksistä.

Taulukko 1. Kymmenen parasta sijoitusta indekseissä (1. sija 10 pistettä, 10. sija 1 piste).

Valtio	Oikeus- valtio	Onnelli- suus	Korruptio	BKT	Lehdistön- vapaus	Demokratia	HDI	Valtioiden hauraus	Yhteensä
Norja	9	5	4	6	10	10	10	9	63
Tanska	10	9	10	4	7	4	1	6	51
Suomi	8	10	8	-	9	5	-	10	50
Ruotsi	7	4	8	-	8	8	4	3	42
Sveitsi	-	8	8	8	1	-	8	5	38
Uusi-Seelanti	4	2	10	-	3	7	-	7	33
Islanti	-	7	-	2	-	9	7	8	33
Alankomaat	6	6	3	1	5	2	3	-	26
Irlanti	-	-	-	7	-	3	9	-	19
Luxemburg	-	3	2	9	-	-	-	4	18

Suomi menestyy tasaisuudellaan, sillä se sijoittuu lähes poikkeuksetta jokaisessa valitsemassamme kilpalajissa pistesijoille eli 10 parhaimman valtion joukkoon. Ainoastaan BKT suhteutettuna asukasluukuun ja inhimillisen kehityksen indeksissä Suomen suoritus jää niukasti pistesijojen ulkopuolelle (toisaalta näissäkin Suomi saavuttaa sijat 14 ja 11). Suomi sijoittuu ensimmäiseksi onnellisuutta ja vakautta kuvaavissa indekseissä. Muitakin mitalisijoja kertyi muutama: lehdistönvapaudessa toinen ja korruptiota ja oikeusvaltiota kuvastavissa indekseissä kolmas. Demokratiaindeksissä Suomi nappaa kuudennen sijan. Kokonaispistemäärässä Suomi häviää niukasti Tanskalle, joka kiilaa hopealle yhden pisteen erolla.

Politiikan maailmanmestaruudesta

Artikkelissa valtioiden välinen kilpailu vertautui urheiluun ja on näyttäytynyt kirjailijan sanoin älymystön urheiluna. Kaikki eivät ole kiinnostuneita kilpailusta tai ota urheilua edes vakavasti, mutta kuten todistuksia jakavalla koulullakin, kilpailulla on vaikutusta ihmisten elämään. Suomen urheilun tapauksessa ei tarvitse palata kuin Müncheniin 1972 tai Tukholmaan 1995. Molemmilla on ollut vaikutusta sekä identiteettiin että identifikaatioon varsinkin

kin, kun jälkimmäisellä eli jääkiekolla on selitetty jopa lamasta irti pääsemistä (ks. Mykkänen 2015).

Olemme valinneet tutkimukseen kahdeksan keskeistä indeksiä ja niitä yhdistämällä laatineet poikkeuksellisen laajan taulukon, jonka kokonaisvaltaiseen analyysiin ei yksi artikkeli anna mahdollisuuksia. Siksi pääkohteena ovat olleet vain sekä indekseissä parhaiten että heikoiten menestyneet sekä satunnaisemmin myös niin sanotut mustat joutsenet eli valtiot, jotka joiltakin osin ovat niin sanotusti väärässä paikassa joko selvästi paremmin tai heikommin menestyneinä.⁶ Taulukkoaineisto mahdollistaa myös monenlaisen korrelaatioihin liittyvän jatkotutkimuksen ja erityisesti näkökulman, joka ”ääripäiden” sijaan keskittyisi myös niiden väliin jääviin valtioihin.

Suuria yllätyksiä keskiarvotaulukkomme tuloksissa ei juurikaan ole: yksittäisissä parhaiten menestyneet pärjäävät myös kokonaiskeskiarvossa. Aineiston perusteella kehittyneet demokraattiset valtiot menestyivät kaikissa osakilpailuissa, kun taas autoritaariset valtiot menestyivät heikommin. Empiriamme tukee Kenneth Waltzin teoriaa siinä, että menestyäkseen valtiolla tulee olla useita eri ominaisuuksia, joiden yhteenlaskettu kokonaisuus ratkaisee. Näin indeksit myös burkelaisittain rakentavat hierarkioita, ja tässä numeroiden retoriikka on ollut tavallista laajempi. Mielenkiintoisesti parhaiten menestyneet ovat pääasiassa pieniä valtioita ja toisin kuin Waltzin teoria olettaisi, yhdelläkään kymmenen parhaiten menestyneellä ei ole mittavia sotavoimia tai kykyä projisoida aseellista voimaansa. Useat indeksit eivät tosin sisältäneet kaikkia 195 mukaan ottamaamme valtiota, minkä takia kokonaiskeskiarvon huonoin mahdollinen tulos ei ole 195.

Parhaiten ”kokonaiskilpailussa” pärjäsivät Norja, Tanska ja Suomi ja heikoiten taas Somalia, Etelä-Sudan ja Syyria. Maailman ”onnettomin” eli Afganistan pääsi yllättämään hieman, sillä sen kokonaissijoitus – niin heikko kuin tilanne maassa jälleen onkin – ei ole aivan heikoimman kymmenen valtion joukossa. Laajemmassa tarkastelussa nousee esiin jo yksittäistenkin indeksien vihaama maantieteellinen painotus parhaiten menestyvistä. Pohjoismaiden lisäksi Benelux-maat ovat kaikki kahdenkymmenen parhaan joukossa samoin kuin saksankielinen Eurooppa Sveitsi mukaan luettuna. Kolmas vastaavanlainen menestyvä joukkue muodostuu Yhdistyneen kuningaskunnan ja sen entisten alusmaiden Australian, Kanadan, Uuden-Seelannin ja Irlannin ympärille. Tätä kokonaisuutta voisi kuvata eräänlaisena laajennettuna pohjoiseurooppalaisena yhteisönä. Ainoastaan Ranska (18.), Yhdysvallat (19.) ja Viro (20.) ovat näiden ulkopuolelta. Tosin Virokin voitaisiin vähitellen jo lukea osaksi Pohjoismaiden joukkuetta (vrt. esim. Lagerspetz 2018).

Kuitenkin Suomen julkista keskustelua seurattaessa voisi kuvitella maan menestyksen olevan aivan erilainen. Milloin talouskasvu laahaa muita maita perässä, asumiskustannukset

6 Tutkimuksessamme menestyjinä ovat korostuneet OECD-maat, joita ovat muun muassa kaikki *Democracy indexin* kymmenen kärjessä. Toisaalta pelkästään OECD-maita tarkastelevassa unkarilaislähtöisessä *Social futuring* -indeksissä Unkarin sijoitus on indeksiämme huomattavasti parempi eli sijalla kahdeksan yhdessä Puolan kanssa. Yhtäältä on ymmärrettävää, että useita yhteiskuntakokeiluja omaavilla Unkarilla ja Puolalla on molemmilla historiallista kokemusta myös tulevaisuuteen varautumisessa. Toisaalta tulos on selvässä ristiriidassa tässä vertailtujen indeksien kanssa: OECD-maista vain Meksiko ja Turkki sijoittuvat Unkaria heikommin indeksissämme. Koska OECD-maat kattavat vain alle 40 valtiota, *Social futuring* -indeksi ei ole ollut mukana vertailussamme. (Vrt. Social Futuring Center, 2020.)

ovat liian korkeat tai yksinkertaisesti Suomi on paska maa (Tanner 2021; Sabanadesan 2021; Nieminen 2017). Vaikka Suomen sääkkään ei ole Espanjan tasoa, emme ole edes yrittäneet vakuuttaa Suomen kaikkivoipaisuutta tai hiljentää keskustelua maan tilanteesta: pidämme kuitenkin julkisessa keskustelussa ajoittain annettuja arvioita Suomen tilasta liioiteltuina. Suomessa on yhä paljon työtä tehtävänä esimerkiksi naisiin kohdistuvan väkivallan kitkemisessä sekä itsemurhien ehkäisemisessä (Koskinen 2020; Yhdistyneet kansakunnat 2020). Onnellisuuskään ei tarkoita, että jokainen kokisi itsensä onnelliseksi, mutta ei se myöskään tarkoita sitä, että jokainen oman elämänsä kokemusasiatuntija voi yleistää pahan olonsa koskemaan koko kansakuntaa. Muualla asiat ovat yksinkertaisesti ”huonommin”, sillä aineistomme perusteella Suomi pärjää erinomaisesti kansainvälisessä kilpailussa maailmanlaajuisesti sekä verrokkimainaan pidettyjä Pohjoismaita vastaan.

Usein vaikuttaakin siltä, että suomalaiset ovat itse oman maansa ankarimpia arvostelijoita, eivätkä ehkä aina näe metsää puilta. Presidenttikautenaan Barack Obama ilmaisi tilanteen seuraavasti: ”Joten uskon todella, että maailma olisi turvallisempi ja vauraampi, mikäli meillä vain olisi enemmän Pohjoismaiden kaltaisia kumppaneita. Ajoittain olen todennut, että miksi emme vain antaisi näiden pienten valtioiden vaihteeksi johtaa kaikkea.” (The White House – Office of the Press Secretary 2016.)

Aineistot

- The Economist Intelligence Unit (2020): *Democracy index 2020*. https://workwithdata.com/democracy_index, 3.8.2021.
- The Fund for peace (2021): *Fragile states index 2021*. <https://fragilestatesindex.org/excel/>, 3.8.2021.
- Reporters without borders (2021): *World press freedom index 2021*. https://rsf.org/en/ranking_table, 3.8.2021.
- Transparency International (2020): *Corruption perception index 2020*. <https://worldhappiness.report/ed/2021/#appendices-and-data>, 3.8.2021.
- United Nations development programme (2021): *Human development index (HDI)*. <http://hdr.undp.org/en/indicators/137506>, 3.8.2021.
- World Bank (2021): *GDP per capita*. <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD>, 3.8.2021.
- World Happiness Report (2021): *Gallup world poll 2020*. <https://worldhappiness.report/ed/2021/#appendices-and-data>, 3.8.2021.
- World Justice Project (2020): *Rule of law index 2020*. <https://worldjusticeproject.org/our-work/research-and-data/wjp-rule-law-index-2020/current-historical-data>, 3.8.2021.

Lähteet

- Brownlee, Jason (2017): ”The limited reach of authoritarian powers”. *Democratization*, 24(7), 1326–1344.
- Burke, Kenneth (1950): *A rhetoric of motives*. New York: Prentice-Hall.
- Buterbaugh, Kevin Neil, Costel Calin & Theresa Marchant-Shapiro (2017): ”Predicting revolt: Fragility indexes and the level of violence and instability in the Arab spring”. *Terrorism & Political Violence*, 29(3), 483–508.
- Chowdhury, Arjun (2018): *The myth of international order*. New York: Oxford University Press.
- Cox, Robert. W. (1981): ”Social forces, states and world orders: Beyond international relations theory”. *Millennium*, 10(2), 126–155.

- The Economist Intelligence Unit (2020): *Democracy index 2020 – In sickness and in health?* <https://pages.eiu.com/rs/753-RIQ-438/images/democracy-index-2020.pdf>, 18.8.2021.
- Erkkilä, Tero & Ossi Piironen (2018): *Rankings in global knowledge governance. Higher education, innovation and competitiveness*. Cham: Palgrave Macmillan.
- Fragile States Index (2021): Frequently asked questions. <https://fragilestatesindex.org/frequently-asked-questions/>, 18.8.2021.
- Freedom House (2018): *Freedom in the world 2018 – Democracy in crisis*. https://freedomhouse.org/sites/default/files/2020-02/FH_FIW_Report_2018_Final.pdf, 10.9.2021.
- Fund For Peace (2021): *Fragile states index annual report 2021*. <https://fragilestatesindex.org/wp-content/uploads/2021/05/fsi2021-report.pdf>, 19.8.2021.
- Hall, Stephen G.F. & Thomas Ambrosio (2017): "Authoritarian learning: a conceptual overview". *East European Politics*, 33(2), 143–161.
- Hazelkorn, Ellen (2011): *Rankings and the reshaping of higher education: The battle for world-class excellence*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Härkönen, Anni (2021): "Helsingin yliopiston sijoitus kansainvälisessä yliopistovertailussa laski neljättä vuotta putkeen – 'Huippu tiedettä on hirveän vaikea tehdä laskevilla resursseilla', sanoo vararehtori". *Helsingin Sanomat*, 16.8.2021. <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000008195386.html>, 6.9.2021.
- Iatridis, D. S. (1990): "Cuba's health care policy: prevention and active community participation". *Social work*, 35(1), 29–35.
- Koskinen, Anu Leena (2020): "Suomi on Euroopan unionin toiseksi väkivaltaisim maa naisille, mutta väkivalta kirjataan harvoin sairaalassa ylös". *Yle uutiset*, 21.1.2020. <https://yle.fi/uutiset/3-11167864>, 3.9.2021.
- Kronenberg, Clive (2015): "Why Cuba is an education success story and what it can teach Africa". *The Conversation*, 11.12.2015. <https://theconversation.com/why-cuba-is-an-education-success-story-and-what-it-can-teach-africa-50211>, 15.9.2021.
- Lagerspetz, Mikko (2018): "Viro 100: Viro Pohjoismaana". *Politiikasta.fi*, 21.2.2018. <https://politiikasta.fi/viro-100-viro-pohjoismaana/>, 15.9.2021.
- Majjala, Juho (2021): "Ranking: LUT nousi jaetulle kolmos sijalle suomalaisyliopistoista, maailmanlistalla 300 parhaan joukkoon". *Länsi-Savo*, 2.9.2021 <https://www.lansi-savo.fi/paikalliset/4278644>, 6.9.2021.
- Morgenthau, Hans (2006/1948): *Politics among nations. The struggle for power and peace*. 7. painos. New York: McGraw-Hill.
- Mykkänen, Pekka (2015): "Ahtisaari HSTV:n kiekodokumentissa: MM-kilpailut 1995 auttoivat Suomen irti lamasta". *Helsingin Sanomat*, 7.5.2015. <https://www.hs.fi/urheilu/art-2000002822085.html>, 15.9.2021.
- Mäntylä, Marko (2009): Neljäs tasavalta: moraalivallankumous vai häpeällinen farssi. Julkaisematon pro gradu, Tampereen yliopisto.
- Nieminen, Tommi (2017): "Suomi on paska maa, sanoo ajatuspaja Liberan johtaja Heikki Pursiainen – ja haukkuu koko poliittisen kentän Sauli Niinistöä alkaen". *Helsingin Sanomat*, 13.8.2017. <https://www.hs.fi/sunnuntai/art-2000005322114.html>, 6.9.2021.
- Nyyssönen, Heino (2019): "Maailmalla korruptio nakertaa demokratiaa". *Turun Sanomat*, 10.6.2019. <https://www.ts.fi/puheenvuorot/4600072/Maailmalla+korruptio+nakertaa+demokratiaa>, 9.9.2021.
- Nyyssönen, Heino & Gábor Szabó (2015): "Unkarin 'illiberaali demokratia' ja politiikan luottoluokittajat". *Politiikka*, 57(3), 178–189.
- Nyyssönen, Heino & Mari Vares (2012): "Introduction". Teoksessa: H. Nyyssönen & M. Vares (toim.) *Nations and their others: Finland and Hungary in comparison*. Helsinki: East-West Books, 9–33.
- Paronen, Samuli (1974): *Maailma on sana: mietteitä*. Helsinki: Otava.
- Reporters Without Borders (2021): Detailed methodology. <https://rsf.org/en/detailed-methodology>, 18.8.2021.

- Sabanadesan, Rajkumar (2021): ”Miten maailman onnellisimmassa maassa voi asua niin tyytymättömiä ihmisiä?”. *Yle.fi*, 7.4.20201. <https://yle.fi/uutiset/3-11866707>, 3.9.2021.
- Shaikh, Anwar (2016): *Capitalism: Competition, conflict, crises*. New York: Oxford University Press.
- Shanghai Ranking (2021): <https://www.shanghairanking.com/institution?name=University%20of%20jyvaskyla&cr=>, 6.9.2021.
- Social Futuring Center (2020): *Social futuring index: Concept, methodology and full report 2020 – Part II*. http://index.socialfuturing.com/uploads/public/report/SFI_Concept__Methodology_and_Report_165x235_PART_II.pdf, 1.10.2021.
- Sustainable Development Solutions Network (2020): *World happiness report 2020*. <https://happiness-report.s3.amazonaws.com/2020/WHR20.pdf>, 5.9.2021.
- Tanner, Riikka (2021): ”Suomen heikko sijoitus kansainvälisessä vertailussa hirvittää. Syynä pidetään pitkään laskussa olleita t&k investointeja, mutta onko se koko totuus?”. *Bonfire*. <https://www.bonfire.fi/suomen-heikko-sijoitus-kasvuvertailussa-hirvittaa/>, 2.9.2021.
- Transparency International (2020a): Corruption perception index 2020. https://images.transparencycdn.org/images/CPI2020_Report_EN_0802-WEB-1_2021-02-08-103053.pdf, 13.9.2021.
- Transparency International (2020b): Corruption perceptions index 2020: Full source description. https://images.transparencycdn.org/images/2020-Methodology_v3.zip, 13.9.2021.
- United Nations Development Programme (2020a): *Human development report 2020 – The next frontier: Human development and the Anthropocene*. <http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr2020.pdf>, 18.8.2021.
- United Nations Development Programme (2020b): Technical notes. http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr2020_technical_notes.pdf, 18.8.2021.
- University of Turku (2021): University of Turku in international rankings. <https://www.utu.fi/en/university/international-university-rankings>, 6.9.2021.
- Waltz, Kenneth (1979): *Theory of international politics*. Reading, MA: Addison-Wesley Publishing Company.
- Wendt, Alexander (1999): *Social theory of international politics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- The White House – Office of the Press Secretary (2016): ”Remarks by President Obama, President Niinistö of Finland, and Prime minister Solberg of Norway at the Nordic leaders’ summit arrival ceremony”. <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2016/05/13/remarks-president-obama-president-niinist%C3%B6-finland-and-prime-minister>, 2.9.2021.
- World Bank (2021a): GDP. https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?most_recent_value_desc=true, 2.9.2021.
- World Bank (2021b): Population, total. https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL?most_recent_value_desc=true, 2.9.2021.
- Yhdistyneet kansakunnat (2020): ”Itsemurha joka 40. sekunti”. YK:n alueellinen tiedostokeskus UNIRIC, 10.9.2020. <https://unric.org/fi/itsemurha-joka-40-sekunti/>, 2.9.2021.

Liite 1. Indeksit ja kokonaiskeskiarvo.

Valtio	World Justice Project	Maailman onnellisuusindeksi	Corruption perception index	BKT per capita	World Press Freedom	Democracy Index	HDI	Fragile States Index	Keskiarvo
Afghanistan	122	149	165	182	122	139	169	171	152,38
Alankomaat	5	5	8	10	6	9	8	12	7,88
Albania	78	93	104	93	83	71	69	62	81,63
Algeria	83	109	104	124	146	115	91	106	109,75
Andorra	-	-	-	23	39	-	36	-	32,67
Angola	110	-	142	145	103	117	148	146	130,14
Antigua ja Barbuda	34	-	-	54	-	-	78	54	55,00
Argentiina	48	57	78	71	69	48	46	43	57,50
Armenia	-	86	60	106	63	89	81	89	82,00
Australia	11	11	11	12	25	9	8	10	12,13
Azerbaidžan	-	90	129	107	167	146	88	109	119,43
Bahama	41	-	30	31	-	-	58	50	42,00
Bahrain	-	22	78	37	168	150	42	77	82,00
Bangladesh	115	101	146	142	152	76	133	140	125,63
Barbados	29	-	29	52	-	-	58	40	41,60
Belgia	14	20	15	18	11	36	14	18	18,25
Belize	89	-	-	102	53	-	110	69	84,60
Benin	81	99	83	156	114	102	158	103	112,00
Bhutan	-	-	24	127	65	84	129	85	85,67
Bolivia	121	69	124	126	110	94	107	108	107,38
Bosnia ja Herzegovina	64	64	111	89	58	101	73	104	83,00
Botswana	43	146	35	84	38	33	100	59	67,25
Brasilia	67	35	94	83	111	49	84	111	79,25
Brunei	-	-	35	33	154	-	47	56	65,00
Bulgaria	53	88	69	64	112	52	56	48	67,75
Burkina Faso	70	113	86	170	37	116	182	145	114,88
Burundi	-	140	165	188	147	154	185	165	163,43
Chile	26	43	25	56	54	17	43	35	37,38
Costa Rica	25	16	42	59	5	18	62	31	32,25
Djibouti	-	-	142	121	176	144	166	131	146,67
Dominica	46	-	48	85	-	-	94	-	68,25
Dominikaaninen tasavalta	90	73	137	78	50	63	88	74	81,63
Ecuador	86	66	92	91	96	69	86	95	85,13
Egypti	125	132	117	120	166	138	116	140	131,75
El Salvador	84	49	104	115	82	77	124	99	91,75
Eritrea	-	-	160	-	180	153	180	163	167,20
Espanja	19	27	32	34	29	22	25	38	28,25
Etelä-Afrikka	45	103	69	94	32	45	114	92	74,25
Etelä-Korea	17	62	33	30	42	23	23	20	31,25
Etelä-Sudan	-	-	179	-	139	-	185	176	169,75
Ethiopia	114	133	94	165	101	123	173	170	134,13
Fiji	-	-	-	98	55	83	93	93	84,40
Filippiinit	91	61	115	125	138	55	107	131	102,88

Numeroiden retoriikka ja politiikan maailmanmestaruus

Valtio	World Justice Project	Maailman onnellisuusindeksi	Corruption perception index	BKT per capita	World Press Freedom	Democracy Index	HDI	Fragile States Index	Keskiarvo
Gabon	-	112	129	81	117	121	119	79	108,29
Gambia	74	98	102	174	85	103	172	125	116,63
Georgia	42	108	45	105	60	91	61	102	76,75
Ghana	51	95	75	135	30	59	138	68	81,38
Grenada	44	-	52	65	-	-	74	55	58,00
Guatemala	101	30	149	100	116	97	127	121	105,13
Guinea	111	102	137	157	109	133	178	167	136,75
Guinea-Bissau	-	-	165	175	95	147	175	154	151,83
Guyana	73	-	83	82	51	75	122	75	80,14
Haiti	-	143	170	159	87	106	170	168	143,29
Honduras	116	59	157	134	151	88	132	121	119,75
Hongkong	16	77	11	16	80	87	4	-	41,57
Indonesia	59	82	102	114	113	64	107	81	90,25
Intia	69	139	86	144	142	53	131	115	109,88
Irak	-	111	160	109	163	118	123	161	135,00
Iran	109	118	149	137	174	152	70	138	130,88
Irlanti	-	15	20	4	12	8	2	11	10,29
Islanti	-	4	17	9	16	2	4	3	7,86
Israel	-	12	35	19	86	27	19	32	32,86
Italia	27	28	52	29	41	29	29	39	34,25
Itä-Timor	-	-	86	155	71	44	141	128	104,17
Itävalta	8	10	15	15	17	18	18	14	14,38
Jamaika	49	37	69	99	7	42	101	64	58,50
Japani	15	56	19	25	67	21	19	19	30,13
Jemen	-	141	176	171	169	157	179	179	167,43
Jordania	50	127	60	104	129	118	102	114	100,50
Kambodža	127	114	160	150	144	130	144	127	137,00
Kamerun	124	91	149	151	135	142	153	166	138,88
Kanada	9	14	11	20	14	5	16	9	12,25
Kap Verde	-	-	41	128	27	32	126	69	70,50
Kazakstan	62	45	94	68	155	128	51	64	83,38
Kenia	102	121	124	146	102	95	143	149	122,75
Keski-Afrikan tasavalta	-	-	146	185	126	165	188	174	164,00
Kiina	88	84	78	61	177	151	85	86	101,25
Kirgisia	87	67	124	160	79	107	120	113	107,13
Kiribati	-	-	-	149	-	-	134	-	141,50
Kolumbia	77	52	92	92	134	46	83	118	86,75
Komorit	-	131	160	153	84	132	156	133	135,57
Kongon demokraattinen tasavalta	126	-	170	181	149	166	175	175	163,14
Kongon tasavalta	-	83	165	141	118	129	149	155	134,29
Kosovo	54	33	104	103	78	-	-	-	74,40
Kreikka	40	68	59	44	70	37	32	53	50,38
Kroatia	39	60	63	55	56	59	43	42	52,13
Kuuba	-	-	63	67	171	140	70	63	95,67
Kuwait	-	47	78	27	105	114	64	51	69,43

Valtio	World Justice Project	Maailman onnellisuusindeksi	Corruption perception index	BKT per capita	World Press Freedom	Democracy Index	HDI	Fragile States Index	Keskiarvo
Kypros	-	39	42	35	26	34	33	60	38,43
Laos	-	100	134	133	172	161	137	112	135,57
Latvia	-	51	42	45	22	38	37	34	38,43
Lesotho	-	145	83	167	88	64	165	117	118,43
Libanon	96	123	149	97	107	108	92	146	114,75
Liberia	98	120	137	179	98	90	175	150	130,88
Libya	-	80	173	117	165	157	105	163	137,14
Liechtenstein	-	-	-	1	23	-	19	-	14,33
Liettua	-	38	35	42	28	42	34	25	34,86
Luxemburg	-	8	9	2	20	13	23	7	11,71
Madagaskar	105	135	149	183	57	85	164	123	125,13
Malawi	65	144	129	176	62	82	174	135	120,88
Malediivit	-	89	75	76	72	-	95	81	81,33
Malesia	47	81	57	62	119	39	62	58	65,63
Mali	106	117	129	169	99	111	184	162	134,63
Malta	-	23	52	32	81	30	28	23	38,43
Marokko	79	106	86	129	136	96	121	97	106,25
Marshallinsaaret	-	-	-	111	-	-	117	-	114,00
Mauritania	123	134	134	148	94	112	157	148	131,25
Mauritius	38	50	52	69	61	20	66	24	47,50
Meksiko	104	36	124	72	143	72	74	91	89,50
Mikronesia	-	-	-	119	-	-	136	100	118,33
Moldova	82	65	115	101	89	80	90	78	87,50
Mongolia	57	70	111	113	68	61	99	49	78,50
Montenegro	-	72	67	73	104	81	48	61	72,29
Mosambik	113	115	149	186	108	122	181	159	141,63
Myanmar	112	126	137	154	140	135	147	158	138,63
Namibia	35	124	57	108	24	58	130	72	76,00
Nepal	61	87	117	161	106	92	142	130	112,00
Nicaragua	118	55	159	143	121	120	128	116	120,00
Niger	103	96	123	180	59	125	189	160	129,38
Nigeria	108	116	149	140	120	110	161	169	134,13
Norja	2	6	7	5	1	1	1	2	3,13
Norsunluurannikko	95	85	104	136	66	109	162	153	113,75
Oman	-	-	49	51	133	136	60	45	79,00
Pakistan	120	105	124	158	145	105	154	152	132,88
Palau	-	-	-	53	-	-	50	-	51,50
Palestiina	-	125	-	-	132	113	115	144	125,80
Panama	63	41	111	58	77	40	57	41	61,00
Papua-Uusi-Guinea	-	-	142	132	47	70	155	128	112,33
Paraguay	-	71	137	95	100	67	103	76	92,71
Peru	80	63	94	88	91	57	79	96	81,00
Pohjois-Korea	-	-	170	-	179	167	-	151	166,75
Pohjois-Makedonia	59	94	111	90	90	78	82	73	84,63

Numeroiden retoriikka ja politiikan maailmanmestaruus

Valtio	World Justice Project	Maailman onnellisuusindeksi	Corruption perception index	BKT per capita	World Press Freedom	Democracy Index	HDI	Fragile States Index	Keskiarvo
Portugali	23	58	33	40	9	26	38	16	30,38
Puerto Rico	-	-	-	28	-	-	-	-	28,00
Puola	28	44	45	48	64	50	35	33	43,38
Päiväntasajan Guinea	-	-	174	80	164	160	145	137	143,33
Qatar	-	-	30	13	128	126	45	35	62,83
Ranska	20	21	23	26	34	24	26	20	24,25
Romania	32	46	69	57	48	62	49	46	51,13
Ruanda	37	147	49	173	156	130	160	140	124,00
Ruotsi	4	7	3	11	3	3	7	8	5,75
Saint Kitts ja Nevis	33	-	-	46	-	-	74	-	51,00
Saint Lucia	36	-	45	66	-	-	86	-	58,25
Saint Vincent ja Grenadiinit	31	-	40	77	-	-	97	-	61,25
Saksa	6	13	9	17	13	14	6	13	11,38
Salomonsaaret	-	-	78	138	-	-	151	118	121,25
Sambia	97	137	117	164	115	99	146	139	126,75
Samoa	-	-	-	112	21	-	111	69	78,25
Sao Tomé ja Príncipe	-	-	63	139	-	-	135	97	108,50
Saudi-Arabia	-	26	52	41	170	156	40	88	81,86
Senegal	52	92	67	152	49	86	168	105	96,38
Serbia	75	48	94	74	93	66	64	79	74,13
Seychellit	-	-	27	60	52	-	67	56	52,40
Sierra Leone	100	138	117	184	75	99	182	136	128,88
Singapore	12	32	3	8	160	74	11	15	39,38
Slovakia	-	34	60	43	35	47	39	26	40,57
Slovenia	24	29	35	36	36	35	22	17	29,25
Somalia	-	-	179	187	161	-	-	178	176,25
Sri Lanka	66	129	94	118	127	68	72	125	99,88
Sudan	-	-	174	178	159	149	170	172	167,00
Suomi	3	1	3	14	2	6	11	1	5,13
Suriname	76	-	94	86	19	51	97	66	69,86
Swazimaa	-	130	117	122	141	133	138	133	130,57
Sveitsi	-	3	3	3	10	12	3	6	5,71
Syyria	-	-	178	-	173	164	151	177	168,60
Tadžikistan	-	78	149	168	162	159	125	109	135,71
Taiwan	-	24	28	-	43	11	-	-	26,50
Tansania	93	142	94	163	124	93	163	118	123,75
Tanska	1	2	1	7	4	7	10	5	4,63
Thaimaa	71	54	104	79	137	73	79	94	86,38
Togo	99	136	134	166	74	141	167	143	132,50
Tonga	-	-	-	96	46	-	104	-	82,00
Trinidad ja Tobago	55	-	86	50	31	41	67	51	54,43
Tšad	-	128	160	177	123	163	187	173	158,71
Tšekki	18	18	49	39	40	31	27	27	31,13
Tunisia	56	122	69	123	73	54	95	87	84,88
Turkki	107	104	86	70	153	104	54	124	100,25

Valtio	World Justice Project	Maailman onnellisuusindeksi	Corruption perception index	BKT per capita	World Press Freedom	Democracy Index	HDI	Fragile States Index	Keskiarvo
Turkmenistan	-	97	165	75	178	162	111	84	124,57
Tuvalu	-	-	-	110	-	-	-	-	110,00
Uganda	117	119	142	172	125	98	159	157	136,13
Ukraina	72	110	117	116	97	79	74	89	94,25
Unkari	60	53	69	47	92	55	40	47	57,88
Uruguay	22	31	21	49	18	15	55	22	29,13
Uusi-Seelanti	7	9	1	22	8	4	14	4	8,63
Uzbekistan	92	42	146	147	157	155	106	101	118,25
Valko-Venäjä	68	75	63	87	158	148	53	83	91,88
Vanuatu	-	-	75	131	-	-	140	-	115,33
Venezuela	128	107	176	-	148	143	113	156	138,71
Venäjä	94	76	129	63	150	124	52	106	99,25
Vietnam	85	79	104	130	175	137	117	67	111,75
Viro	10	40	17	38	15	27	29	28	25,50
Yhdistyneet arabieμιirikunnat	30	25	21	21	131	145	31	29	54,13
Yhdistyneet kuningaskunnat	13	17	11	24	33	16	13	30	19,63
Yhdysvallat	21	19	25	6	44	25	17	37	24,25
Zimbabwe	119	148	157	162	130	127	150	170	145,38

Liite 2. Kokonaiskeskiarvo

Valtio	Sijoitus	Keskiarvo	Valtio	Sijoitus	Keskiarvo	Valtio	Sijoitus	Keskiarvo
Norja	1	3,13	Espanja	23	28,25	Mauritius	45	47,50
Tanska	2	4,63	Uruguay	24	29,13	Kreikka	46	50,38
Suomi	3	5,13	Slovenia	25	29,25	Saint Kitts ja Nevis	47	51,00
Sveitsi	4	5,71	Japani	26	30,13	Romania	48	51,13
Ruotsi	5	5,75	Portugali	27	30,38	Palau	49	51,50
Islanti	6	7,86	Tšekki	28	31,13	Kroatia	50	52,13
Alankomaat	7	7,88	Etelä-Korea	29	31,25	Seychellit	51	52,40
Uusi-Seelanti	8	8,63	Costa Rica	30	32,25	Yhdistyneet arabieμιirikunnat	52	54,13
Irlanti	9	10,29	Andorra	31	32,67	Antigua ja Barbuda	53	55,00
Saksa	10	11,38	Israel	32	32,86	Trinidad ja Tobago	54	54,43
Luxemburg	11	11,71	Italia	33	34,25	Argentiina	55	57,50
Australia	12	12,13	Liettua	34	34,86	Unkari	56	57,88
Kanada	13	12,25	Chile	35	37,38	Grenada	57	58,00
Liechtenstein	14	14,33	Kypros	36	38,43	Saint Lucia	58	58,25
Itävalta	15	14,38	Latvia	36	38,43	Jamaika	59	58,50
Belgia	16	18,25	Malta	36	38,43	Panama	60	61,00
Yhdistyneet kuningaskunnat	17	19,63	Singapore	39	39,38	Saint Vincent ja Grenadiinit	61	61,25
Ranska	18	24,25	Slovakia	40	40,57	Qatar	62	62,83
Yhdysvallat	18	24,25	Hongkong	41	41,57	Brunei	63	65,00
Viro	20	25,50	Barbados	42	41,60	Malesia	64	65,63
Taiwan	21	26,50	Bahama	43	42,00	Botswana	65	67,25
Puerto Rico	22	28,00	Puola	44	43,38			

Numeroiden retoriikka ja politiikan maailmanmestaruus

Valtio	Sijoitus	Keskiarvo	Valtio	Sijoitus	Keskiarvo	Valtio	Sijoitus	Keskiarvo
Bulgaria	66	67,75	Venäjä	110	99,25	Angola	154	130,14
Dominica	67	68,25	Sri Lanka	111	99,88	Swazimaa	155	130,57
Kuwait	68	69,43	Turkki	112	100,25	Iran	156	130,88
Suriname	69	69,86	Jordania	113	100,50	Liberia	156	130,88
Kap Verde	70	70,50	Kiina	114	101,25	Mauritania	158	131,25
Montenegro	71	72,29	Filippiinit	115	102,88	Egypti	159	131,75
Serbia	72	74,13	Itä-Timor	116	104,17	Togo	160	132,50
Etelä-Afrikka	73	74,25	Guatemala	117	105,13	Pakistan	161	132,88
Kosovo	74	74,40	Marokko	118	106,25	Ethiopia	162	134,13
Namibia	75	76,00	Kirgisia	119	107,13	Nigeria	162	134,13
Georgia	76	76,75	Bolivia	120	107,38	Kongon tasavalta	164	134,29
Samoa	77	78,25	Gabon	121	108,29	Mali	165	134,63
Mongolia	78	78,50	Sao Tomé ja Príncipe	122	108,50	Irak	166	135,00
Oman	79	79,00	Algeria	123	109,75	Komorit	167	135,57
Brasilia	80	79,25	Intia	124	109,88	Laos	167	135,57
Guyana	81	80,14	Tuvalu	125	110,00	Tadžikistan	169	135,71
Peru	82	81,00	Vietnam	126	111,75	Uganda	170	136,13
Malediivit	83	81,33	Benin	127	112,00	Guinea	171	136,75
Ghana	84	81,38	Nepal	127	112,00	Kambodža	172	137,00
Albania	85	81,63	Papua-Uusi-Guinea	129	112,33	Libya	173	137,14
Dominikaaninen tasavalta	85	81,63	Norsunluurannikko	130	113,75	Myanmar	174	138,63
Saudi-Arabia	87	81,86	Marshallinsaaret	131	114,00	Venezuela	175	138,71
Armenia	88	82,00	Libanon	132	114,75	Kamerun	176	138,88
Bahrain	88	82,00	Burkina Faso	133	114,88	Kiribati	177	141,50
Tonga	88	82,00	Vanuatu	134	115,33	Mosambik	178	141,63
Bosnia ja Herzegovina	91	83,00	Gambia	135	116,63	Haiti	179	143,29
Kazakstan	92	83,38	Uzbekistan	136	118,25	Päiväntasaajan Guinea	180	143,33
Fiji	93	84,40	Mikronesia	137	118,33	Zimbabwe	181	145,38
Belize	94	84,60	Lesotho	138	118,43	Djibouti	182	146,67
Pohjois-Makedonia	95	84,63	Azerbaidžan	139	119,43	Guinea-Bissau	183	151,83
Tunisia	96	84,88	Honduras	140	119,75	Afgghanistan	184	152,38
Ecuador	97	85,13	Nicaragua	141	120,00	Tšad	185	158,71
Bhutan	98	85,67	Malawi	142	120,88	Kongon demokraattinen tasavalta	186	163,14
Thaimaa	99	86,38	Salomonsaaret	143	121,25	Burundi	187	163,43
Kolumbia	100	86,75	Kenia	144	122,75	Keski-Afrikan tasavalta	188	164,00
Moldova	101	87,50	Tansania	145	123,75	Pohjois-Korea	189	166,75
Meksiko	102	89,50	Ruanda	146	124,00	Sudan	190	167,00
Indonesia	103	90,25	Turkmenistan	147	124,57	Eritrea	191	167,20
El Salvador	104	91,75	Madagaskar	148	125,13	Jemen	192	167,43
Valko-Venäjä	105	91,88	Bangladesh	149	125,63	Syyria	193	168,60
Paraguay	106	92,71	Palestiina	150	125,80	Etelä-Sudan	194	169,75
Ukraina	107	94,25	Sambia	151	126,75	Somalia	195	176,25
Kuuba	108	95,67	Sierra Leone	152	128,88			
Senegal	109	96,38	Niger	153	129,38			